Lietuvos nacionalinė M.Mažvydo biblioteka

DIRVA

THE LITHUANIAN NATIONAL NEWSPAPER

6907 Superior Avenue, Cleveland, Ohio 44103. Telephone: 431-6344

50-ti metai • Sausis — January 29, 1965 • Nr. 12

ILIUSTRUOTAS TAUTINĖS MINTIES LIETUVIŲ LAIKRAŠTIS

KAIP BUVO PARYŽIUJE

VOKIETIJOS KANCLERIO ERHARDO RŪPESČIAI GREITAI IŠSISKLAIDĖ LAIKE VIEŠNAGĖS PAS DE GAULLE. — PRANCŪZIJOS PREZIDENTAS PAGEIDAUTŲ VOKIETIJOS KRIKŠČIONIŲ DEMOKRATŲ LAIMĖJIMO PER ATEINANČIUS RINKIMUS, NES JŲ TARPE TURI NEMAŽAI DRAUGŲ. — UŽ TAT JIS PAŽADĖJO PALAIKYTI VISUS VOKIEČIŲ PASIŪLYMUS, KURIE GALĖTŲ PAKELTI ERHARDO PRESTIŽĄ.

Vytautas Meškauskas

Charles de Gaulle patvarkė, kad jo triumfo valanda būtų vokiečiams ir jų kancleriui Ludwigui Erhardui galimai mažiau skaudi. Aukštasis prancūzas pats inspektavo Rambouillet pilyje svečiui skirtą kambarį, įsakė ten papildomai pastatyti du elektrinius šildytuvus -- šildymo sistema visose senose pilyse yra nepakankama. Stalą puošė 25 raudonos rožės ir Erhardo mėgiamų cigarų dėžės.

Paklydęs sūnus: -- Atsiprašau, aš klydau!

Kaip žinia, Erhardas į Paryžių paskubėjo ne tiek savo noru, kiek nerimo savo paties partijoje spaudžiamas. JAV politikos akivaizdoje Vokietijos krikščionių demokratų partijoje susidarė gana stipri 'gaulistų' frakcija su buv. kancleriu Adenaueriu ir buv. krašto apsaugos ministeriu Straussu priekyje.

Kai kancleris pagaliau atsidūrė vienas (tik vertėjo lydimas) su de Gaulle marmuro salėje prie židinio, kuriame pyškėjo ąžuolinės pliauskos, prancūzas pradėjo:

"Monsier le Chancelier Federal, aš tikuos, kad mes maloniai pasikalbėsime".

Erhardas atsakė:

"Pone prezidente, aš jaučiuos labai pagerbtas, galėdamas su Jumis vesti šį pokalbį."

Po pusvalandžio Erhardas pasijuto visai gerai. De Gaulle labai gerai suprato, kad Prancūzija be Vokietijos paramos yra tik antraeilė valstybė. Už tat, kai kancleris paprašė de Gaulle pagalbos rinkiminei propagandai Vokietijoje teigdamas:

"Mes esame reikalingi naujos iniciatyvos vokiečių problemoje ir naujų impulsų europinėje politikoje", -- de Gaulle sutiko:

1. Nesipriešinti vokiečių norui sudaryti nuolatinę keturių už Vokietijos padalinimą atsakingų valstybių komisiją, kuri turėtų judinti Vokietijos suvienijimo klausimą. (Jis tačiau įspėjo Erhardą, kad toji komisija neturėsianti jokių galimybių, jei sovietų satelitinės valstybės ir toliau bijosiančios Vokietijos atstatymo. Nieko neišeis iš susivienijimo, jei Vokietija gausianti sau atominių ginklų.)

2. Europos klausimu aukštasis prancūzas sutiko su Erhardo noru sušaukti Bendroje Rinkoje dalyvaujančių valstybių užsienio reikalų ministerių konferenciją, kuri svarstytų tolimesnius žingsnius į Europos politinę vienybę.

Už tat vėliau sekusios puotos metu Bonnos užsienio reikalų ministerijos generalinis sekretorius Carstens juokavo:

"Pas mus, kaip vedybose, kai pasitaiko koks susipykimas -- po to santykiai visados pagerėja".

Sekančią dieną de Gaulle Erhardą dar nuramino pareikšdamas, kad Prancūzija visai negalvojanti pasitraukti iš NATO. Jo paties atominė jėga -- Force de frappe -- reikalinga tik atvejui, jei amerikiečiai sovietams Europą užpuolus tuojau nesiryžtų panaudoti visos savo atominės jėgos.

Erhardas atsakė, kad Bonna iš savo pusės būtinai nenorinti tarptautinio atominio laivyno nei savų atominių ginklų, tačiau Vokietija turinti gauti tam tikras teises nustatant NATO strategiją ir balsą sprendžiant, kada būtų galima panaudoti atominius ginklus vidurinėje Europoje.

Sutraukiant, galima pasakyti, kad Erhardo viešnagė Paryžiuje, davusi tiek gražaus įkvėpimo karikatūristams, neatnešė nieko naujo. De Gaulle, žinoma, turi nemažo intereso, kad rinkimus laimėtų Vokietijos krikščionys demokratai, kurių tarpe jis turi draugų, tuo tarpu kai Vokietijos socialdemokratai į de Gaulle žiūri su didesniu nepasitikėjimu. Tolimesnė eiga daug priklausys ir nuo JAV, jei prezidentas Johnsonas parodytų bet kokį susidomėjimą užsienio politikos reikalais ir imtųsi kokios nors iniciatyvos. Deja, reikia sutikti su Joseph Alsopo teigimu, kad JAV šiuo metu neturi jokio atsakingo savo politikos vadovo.

AZIJOS IR EUROPOS LAISVĖS KOVOTOJŲ VIENYBĖ

Sausio 23 d. New Yorke įvyko Pavergtųjų Seimo neaprastas susirinkimas Azijos Laisvės Dienos metinių paminėti. Prieš vienuoliką metų, ryšium su Korėjos karo paliaubomis, 22,000 karo belaisvių atsisakė iš nelaisvės grįžti į šiaurinę Korėją arba į raudonąją Kiniją, pasirinkdami laisvę tremtyje. Šiam įvykiui atžymėti buvo įvesta Azijos Tautų Laisvės Diena. Azijos ir Europos laisvės kovos prieš sovietinį komunizmą solidarumui pareikšti tą Azijos Tautų Laisvės Dieną mini ir Pavergtųjų Europos Tautų Seimas. Šių metų minėjime apsilankė ir žodį tarė laisvosios Kinijos ambasadorius prie Jungtinių Tautų Liu Chieh, Vietnamo ambasadorius - stebėtojas prie JT Nhuyen-Phu-Duo, Pietų Korėjos atstovybės prie JT narys, buv. užsienio reikalų ministras O. B. Kraft ir Amerikos darbo unijų atstovas McDonald.

Pavergtųjų Seimas priėmė deklaraciją, kuri reikalauja, kad laisvasis pasaulis efektyviai išnaudotų tarptautinio komunizmo nesutarimus Europos ir Azijos problemų teisingam sprendimui. **ELTA**

Mūsų iškilioji dainininkė, Kanados Operos solistė, LILIJA ŠUKYTĖ šį šeštadienį, sausio 30 d. atvyksta į Clevelandą ir Muzikos instituto salėje įvyks jos rečitalis. Lietuvių visuomenė kviečiama į šį LB Clevelando I apylinkės valdybos rengiamą koncertą gausiai atsilankyti.

RESPUBLIKONŲ PARTIJA IŠVENGE SKILIMO

Time žurnalo sausio 29 d. numeryje, rašant apie respublikonų partijos viršūnių persitvarkymus Chicagoje įvykusio C.K. posėdžio metu, pastebi, kad buvo išvengta skilimo ir trečiosios partijos atsiradimo pavojaus.

Naujai paskirtas partijos pirmininkas Ray Bliss pareiškė, kad jis nėra stebukladaris -- bet dirbsiąs ir darysiąs, kas geriausia įmanoma.

Buvęs partijos pirmininkas Thruston Morton nepagailėjo atvirų ir kritiškų žodžių Goldwaterio adresu. Bet, Goldwateris šaltai priėmęs kritiką, pareiškė, kad jau esą pakankamai pridaryta priekaištų daug kam. "Tai mano kaltė", tarė jis. "Gaila, nepajėgiau padaryti geriau. Gaila, kad dėl to turėjo smukti kartu su manim visa eilė gerų vyrų".

Žinoma, ne visas kaltes jis sutiko prisiimti. "Jei kam nepatiko mano kalbos -- kaltinkite mane -- bet aš jas mėgau". Be to, Goldwaterio nuomone, rinkiminėje kampanijoje jis buvęs persąžiningas, kad laimėti tuos rinkimus... Bet, -- jis kovojęs ne su kita partija, o su "raumenų jėga federalinėje vyriausybėje".

Į klausimą, ar Goldwateris vėl sutiktų ateityje kandidatuoti į prezidentus jis atsakė: "Dar niekad gyvenime nebuvau taip pagerbtas. Ir niekad nebebūsiu taip pagerbtas. Šią garbę nešiosiu iki grabo lentos kaip didžiausią mano pasididžiavimą".

* PREZIDENTAS L.B. JOHNSONAS, savo gydytojų patariamas, nevyksta į Londoną dalyvauti W. Churchillio laidotuvėse. JAV laidotuvėse atstovaus valst. sekretorius Dean Rusk, Vyr. Teismo pirm. E. Warren ir ambasadorius D. Britanijai D. Bruce. Į laidotuves yra išvykęs buv. prez. D. Eisenhoweris.

* VALST. SEKRETORIUS DEAN RUSK Senato komisijos posėdyje reikalavo panaikinti nutarimą, kuriuo atsisakyta remti Egiptą JAV maisto atsargomis. Tą nutarimą iššaukė Nasserio antiamerikietiški išsireiškimai ir bibliotekos sunaikinimas antiamerikietiškų riaušių metu.

Senat. Fullbright, remdamas D. Rusk poziciją, pareiškė, kad paramos tiekimas priklausąs grynai nuo administracijos diskretiškumo.

* KUBOS DIKTATORIUS F. CASTRO apkaltino Dominikonų, JAV ir Panamos vyriausybes, remiančias karinius žygius prieš Kubą. Neseniai Kuboje suimtas sukilėlių grupės vadas Menoyo prisipažinęs, kad jo grupė atvykusi į Kubą iš slaptos bazės Dominikonų respublikoje.

AR KONGO BUS ANTRUOJU VIETNAMU?

J. VIZBIRAS-SŪDAVAS

Afrikos Kongo respublika, 1960 m. gavus nepriklausomybę iš Belgijos, užima centrinėje Afrikoje apie vieną milijoną kvadratinių kilometrų ploto, kuriame gyvena 15 milijonų žmonių. Juodieji respublikos gyventojai pasidalinę į daugybę genčių, kurios tarp savęs neturi bendro ryšio. Kai kurios iš jų yra tokio žemo gyvenimo lygio, kad prilygsta akmens amžiaus gadynei. Pavyzdžiui, 150,000 pigmėjų gentis, gyvenanti šiaurės rytų miškuose.

KLIMATO SĄLYGOS IR AUGMENIJA

Kongo, kaip ir visų prie pusiaujo esančių kraštų, klimatas yra tropinis, karštas ir drėgnas. Smarkūs ir dažni lietūs reiškiasi vakarinėje krašto dalyje, sausesnis klimatas yra rytinėse provincijose.

Drėgnas ir karštas oras skatina gausią ir greitai bręstančią augmeniją. Čia vieno akro plote galima rasti augant daugiau, kaip 60 įvairių rūšių augalų, tačiau iš jų apie 50 rūšių neturi jokios ūkinės vertės. Ir pats dirvožemis, gausaus lietaus plaunamas, yra mažai tinkamas ūkinių augalų auginimui. Tačiau su cheminių trąšų pagalba sekmingai auginama: kukurūzai, kava, bananai, medvilnė, palmių alyva ir kaučiukas.

Kongo žemumų klimatas pavojingas sveikatai, kadangi nuolat siaučia malerija ir miego liga, platinama begalės cėcė muselių.

Milžiniška Kongo upė su daugybe savo intakų suteikia patogias miško medžiagai pervežti sąlygas. Tačiau spalvoto medžio rastai yra taip sunkūs, kad jie patys neplaukia, o turi būti daromi specialūs sieliai jų pergabenimui upėmis.

KRAŠTO METALAI IR MINERALAI

Kongo metalų rūdos yra turtingiausios pasaulyje. Dėl to, metalai ir mineralai sudaro du trečdalius viso krašto eksporto. Daugiausia šių produktų iškasama pietų - rytų krašto provincijų kasyklose.

Kongas pasaulyje užima pirmą vietą kobalto gamyboje, nes čia iškasama pusė viso pasaulio kobalto. Taip pat du trečdaliai viso pasaulio deimantų -- ypač industrinių.

Konge iškasama geriausia rūšis vario ir cinko, kurio produkcijoje užima penktą vietą pasaulyje. Alavo ir magnezijos gamyboje Kongo stovi šeštoje vietoje.

Tame krašte iškasama daug įvairių rūšių kitų metalų ir mineralų, be kurių šiandien negali apsieiti nė viena moderni pramonė. Dėl to ir nenuostabu, kad šiandien JAV, Belgijos ir kitų kraštų didžiosios pramonės bendrovės yra investavę į Kongo metalų ir mineralų eksploataciją milijonus dolerių, kas ir yra didžiausias pretekstas laisvojo pasaulio ir komunistinių imperijų varžybose dėl įtakos.

Didžioji Kongo upė su savo intakais turi daugybę aukšto kritimo krioklių, prie kurių įrengtos hidroelektrinės jėgainės teikia pigią energiją krašto pramonės gamybai. Pramonė išsiplėtė daugiausia po nepriklausomybės gavimo su užsienio kapitalų pagalba.

Šiandien veik pusė krašte sunaudojamų gaminių išdirbama vietinės pramonės. Ir nuo nepriklausomybės atgavimo krašto pramonėje dirba 300,000 darbininkų iš kurių pusė dirba metalų ir mineralų kasyklose. Tačiau, krašto pažanga yra stabdoma žemo pragyvenimo lygio, blogų transporto kelių ir, daugiausia, dėl politinio chaoso.

(Nukelta į 2 psl.)

Sesės ir broliai lietuviai!

Ir 47-tąsias Lietuvos nepriklausomybės atstatymo metines -- Vasario 16-ją -- švęsime ne laisvės triumfo ir džiaugsmo nuotaika, o susikaupimo ir ryžto dvasia. Vasario 16-tosios Aktas tebėra sovietinio okupanto sutryptas ir lietuvių tauta -- išvien su likimo broliais latviais, estais ir kitomis sovietų pavergtomis tautomis -- tebekovoja bendrą kovą dėl laisvės. Šioje kovoje lietuvių tauta privalo visų laisvę mylinčių žmonių talkos. Tačiau jos pirmieji talkininkai esame mes patys, laisvieji lietuviai. Tam mus įpareigoja Lietuvių Charta, skelbdama, kad "darbu, mokslu, turtu ir pasiaukojimu lietuvis kovoja, kad apgintų ir išlaikytų nepriklausomą Lietuvos valstybę". Tam mus skatina Lietuvos laisvės kovos vadovybės kvietimas "padvigubinti savo tautinį pareigingumą, dosnumą ir ryžtą Lietuvos laisvės kovai". Tai mums primena Vyriausio Lietuvos Išlaisvinimo Komiteto, Amerikos Lietuvių Tarybos ir Amerikos Lietuvių Bendruomenės vadovybių sausio susitarimas visomis galimomis priemonėmis 1965 metais dar labiau sustiprinti kovą dėl Lietuvos, dar veikliau įjungti į tą kovą visus patriotus lietuvius.

Šie Lietuvos nepriklausomybės atstatymo metinių minėjimai ypač turi būti visų laisvųjų lietuvių laisvės ryžto demonstracija. 1964 metai buvo laisvųjų lietuvių vieningumo metai. Tegul 1965 būva darbo ir aukos metai Lietuvai!

Sesės ir broliai lietuviai! Nėra pakaito laisvei ir valstybinei nepriklausomybei. Ir savo kovoje dėl savo ar savo Tėvynės laisvės ir nepriklausomybės mes esame nenugalimi savo idealais, savo meile laisvei, savo kovinga dvasia ir savo nepalaužiamu pasiryžimu nublokšti nuo Lietuvos nelaisvės jungą!

VARDAN TOS LIETUVOS!

L. Šimutis, ALT pirm.
J. Jasaitis, ALB pirm.
Prel. J. Balkūnas, Tautos Fondo pirm.

RYTŲ FRONTE (5)

Pirmoji vinis į Rytų Fronto armijos karstą...

Birželio 26 auštant, priešakiniai 8-tos divizijos daliniai skubėjo Zarasų plentu, stengdamiesi kuo greičiau pasiekti Daugpilį. Tankų vadai neišlipdami iš bokštelių sustojimuose ilsėjosi. Per keturias dienas nuvažiavo apie 300 km. Iki Daugpilio buvo likę tik 8 km. Jokio pasipriešinimo.

Eskadrono vadas įsakė tankams pasitraukti į plento dešinę ir sustoti. Juos pralenkė keista vilkstinė iš keturių sovietiškų sunkvežimių, kuriuos neseniai buvo atėmę iš priešo. Sunkvežimių vairuotojai vokiečiai buvo apsirengę sovietiškomis uniformomis. Tankistai buvo Brandenburgo pulko vyrai, vokiečių žvalgybos viršininko admirolo Canaris specialus dalinys.

Lt. Knaak su savo vyrais sėdėjo pasislėpę sunkvežimy už brezentų. Jų uždavinys buvo paprastas, bet pavojingas. Reikėjo įvažiuoti į Daugpilį ir užimti tiltus, kad sovietai negalėtų susprogdinti ir laikytis kol 8-tos divizijos šarvuočiai pasieks tiltus.

Sunkvežimiai paliko užpakalyje tankus ir pasikėlė į kalvą. Prieš juos pasirodė vingiuojanti Dauguva ir Daugpilis. Kur tiltai? Jie buvo miesto viduryje, kur judėjimas vyko normaliai, kaip taikos metu. Per patį didįjį, skirtą geležinkeliui, važiuodamas garvėžys leido dūmus. Sunkvežimiai jau pasiekė miestą ir pravažiavo sovietų gynybos linijas. Vokiečiai, sunkvežimio vairuotojai rusiškose uniformose, pasikeitė juokais su sovietų sargybiniais.

-- Ar Fricai toli? -- užklausė sargybiniai.

-- Dar toli! -- ir sunkvežimiai pirmyn pajudėjo. Štai priemiestis Kriva. Dar tik 7 val. ryto. Sunkvežimiai įsiterpia į judėjimą ir pravažiuoja geležinkelio stotį. Štai didysis tiltas. Pilnu gazu pirmyn!

Pirmasis sunkvežimis pravažiavo. Bet antrąjį tilto sargyba norėjo sulaikyt. Tačiau šis nesustojo ir dideliu greičiu riedėjo tolyn. Sovietai iš kulkosvaidžio pradėjo apšaudyti. Lt. Knaak įsakė visiems iššokti iš sunkvežimių ir bėgti pirmyn.

Kulkosvaidžio šūviai sukėlė aliarmą. Dabar sargyba jau apšaudė pirmąjį sunkvežimį. Lt. Knaak su savo vyrais atsišaudė ir sovietų sargybiniai turėjo ieškoti slėptuvės. Antroji sekcija irgi jau pasiekė tiltą, likvidavo sargybą ir sunaikino minas, kurios buvo skirtos tiltui susprogdinti. Iš aukštumos miesto pakraštyje, gen. Brandenberg per žiūronus stebėjo lt. Knaak puolimą. Pasigirdus pirmam šūviui, jis nuleido tanko dangtį ir per mikrofoną įsako tankų vadams visu smarkumu pulti miestą.

8 val. gen. von Masteinas per radiją gavo pranešimą, kurio lauke: "Puolimas pasisekė. Daugpilio miestas ir tiltai užimti. Vieškelio tiltas pilnoj tvarkoj. Geležinkelio tiltas lengvai minos sužalotas, bet tinkantis".

Lt. Knaak ir penki jo vyrai žuvo kautynėse. Kiti dvidešimt buvo sužeisti. Sovietų karininkas, vieškelio tilto sargybos viršininkas, paimtas nelaisvėn pareiškė: "Aš negavau įsakymo susprogdinti tilto. Aš nedrįsau tai padaryti be įsakymo. Ir nebuvo nieko, į ką aš būčiau galėjęs kreiptis".

Tai ryškus pavyzdys sovietų žemesniųjų karininkų neryžtingumo imtis sprendimo.

Daugpily rusai mažai priešinosi. Įgulos viršininkas įsakė susprogdinti viską, kas galima, sudeginti atsargas. Atsitraukus, jo artilerija pradėjo apšaudyti miestą. Sovietų lėktuvai pakilo į orą, bandydami sudaužyti tiltus. Bet vokiečių priešlėktuvinė apsauga ir I-asis oro laivynas tiltus apsaugojo.

Dabar Dauguva, ši plati upė, nebebuvo kliūtimi, ir Vilniaus-Leningrado geležinkeklio mazgas buvo vokiečių rankose. 8-toji šarvuočių divizija ir 3-ji motorizuota divizija persikėlė į kitą krantą. Kas dabar daryti? Ar Mansteinas turėjo toliau veržtis ir išnaudodamas priešo paniką, sunaikinti pasipriešinimą, ar laikytis karo mokyklos taisyklių, sustoti ir laukti pėstininkų. Tokia buvo problema ir nuo jos sprendimo priklausė Leningrado likimas.

Galima manyti, kad Hitleris buvo drąsos šalininkas. Ar jis nenorėjo netikėtu puolimu nugalėti milžiną, kuris vien vakarų fronte turėjo paruoštų kautynėms 200 divizijų? Gi užpakaly Uralo buvo nežinoma žemė, apie kurią turėta mažai žinių. Buvo kalbama apie ten esančią milžinišką pramonę, apie galingus ginklavimosi centrus, apie neišsemiamus žmonių rezervus. Pirmosios karo dienos parodė, kad netikėtumas suparaližuodavo sovietų vadovybę ir pergalė būdavo tikra, bet ten kur duodavo galimybę kovoti, sovietai laikėsi kietai.

Mansteinas aiškiai matė, kad reikia veržtis pirmyn, priešui neduodant atsikvėpti ir susigrupuoti rezervus. Jei to nepadarys, laukia didelis pavojus.

Guderian, steigdamas šarvuočių armiją, buvo parašęs šūkį: "Ne įbrėžti, bet smogti!" Mansteinas pridėjo kitą: "Šarvuočių formacijos saugumas, operuojant priešo užnugaryje, priklauso nuo nuolatinio judėjimo".

Aišku, buvo rizikos leisti Mansteino korpusui vienam veikti už Dauguvos, kai Reinhardto šarvuočių korpusas ir visas kairysis armijos sparnas, vadovaujamas gen. Busch, dar buvo per 100 kilometrų. Bet negalima tęsti karą ir pasiekti pergalės nerizikuojant. Kuznecovas ir Kremliaus valdovai buvo pasimetę ir nežinojo tikros padėties, tad reikėjo ją išnaudoti.

Bet Hitlerio nervai neišlaikė. Jis išsigando savo drąsios akcijos. Mansteinas gavo įsakymą sustoti ir ginti Daugpilį, laukiant kol pasieks XVI armijos kairysis sparnas. Šitas sprendimas buvo padarytas gal ir dėl to, kad Hitleris negalėjo apsispręsti, ką pulti: Leningradą ar Maskvą? Toks dvejojimas pirmą kartą išgelbėjo Leningradą. Tai buvo pirmoji vinis Rytų Fronto armijos karstui.

Šešias dienas Mansteino šarvuočių korpusas pasiliko nieko neveikdamas. Ir kas turėjo atsitikti, įvyko. Kuznecovas surinko visus rezervus ir metė prieš Mansteino priešakines pozicijas.

Kada liepos 2 d. Mansteinas gavo leidimą judėti pirmyn į Leningradą, buvo pralaimėtos brangios dienos. Sovietai jau spėjo pašalinti savo divizijose paniką ir suorganizuoti Stalino gynybos liniją prie Peipus ežero.

Maršalui von Rundstedtui ir jo šarvuočių grupės vadui von Kleistui pietuose atiteko blogiausias numeris šioj operacijoje. Ukrainoje sovietų frontas buvo stipriai suorganizuotas ir čia vyko kruvinos kovos. Vokiečiai visur sutiko stiprų pasipriešinimą. Po dešimties dienų Rundstedto armija prasiveržė tik 100 km., visur susidurdama su stipriomis sovietų jėgomis, turėjo muštis į visas puses ir negalėjo pilnumoje išpildyti plano, kuris jai buvo pavestas.

Centriniame fronte buvo geriau ir čia planas buvo vykdomas be didelių sutrikimų.

(Bus daugiau)

Be žodžių...

Kongo...

(Atkelta iš 1 psl.)

Iki šiol Amerika vaidino pasyvų vaidmenį Kongo reikaluose, kad ir remdama Tshombės vadovaujamą centrinę Kongo valdžią.

Neoficialiai JAV yra pasiūtusios, šalia materialinių gėrybių, ir karinių patarėjų bei instruktorių, kurie paruošia krašto karinius dalinius.

Šie kariniai patarėjai iki šiam laikui priklausė Amerikos strateginei aviacijos grupei, kurios centras yra Mac Dill bazėje, Floridoje. Tačiau kariniai ekspertai Washingtone abejoja, ar šitokia Amerikos parama Kongui yra reali. Juo labiau, kad perorganizuoti ir apginkluoti moderniais sovietų Rusijos ginklais prokomunistiniai Kongo sukilėliai žygiuoja pirmyn ir užima naujas teritorijas. Visos viltys, sudėtos vakariečių į desantininkų žygį, atsiimant iš sukilėlių Stanleyville miestą ir apylinkes, neišspildė.

Yra ir vakarų politikų, galvojančių, kad Amerikos ir Belgijos žygis praėjusių metų lapkričio mėnesyje, išgelbėjus tūkstančius baltųjų įkaitų iš komunistų partizanų žudikiškų rankų, buvęs -- politine klaida.

Paskutiniu laiku Alžiras, Egiptas, Sudanas, Kenya, Uganda ir Tanzanija viešai pradėjo remti sukilėlius. Vien iš Sovietų S-gos paskutinėms savaitėms pasiųsti 35 konvojai ginklų raudoniesiems Kongo sukilėliams per Kairą ir Sudaną.

Washingtone vyrauja nuomonė, kad Amerikos atviras įsikišimas į Kongo pilietinį karą iššauks griežtą pasipriešinimą daugumos Afriko valstybių, kurios simpatizuoja ir remia sukilėlius. Šios misijos nepasisekimas galutinai sužlugdytų JAV prestižą Afrikoje.

Noroms - nenoroms, prezidento Johnsono administracija netrukus turės apsispręsti, ar aktyviai paremti Tshombės vadovaujamą valdžią Konge ir tuo susilaukti antrojo Vietnamo, ar leisti krašte įsigalėti Sovietų Rusijos ir Raudonosios Kinijos remiamiems sukilėliams.

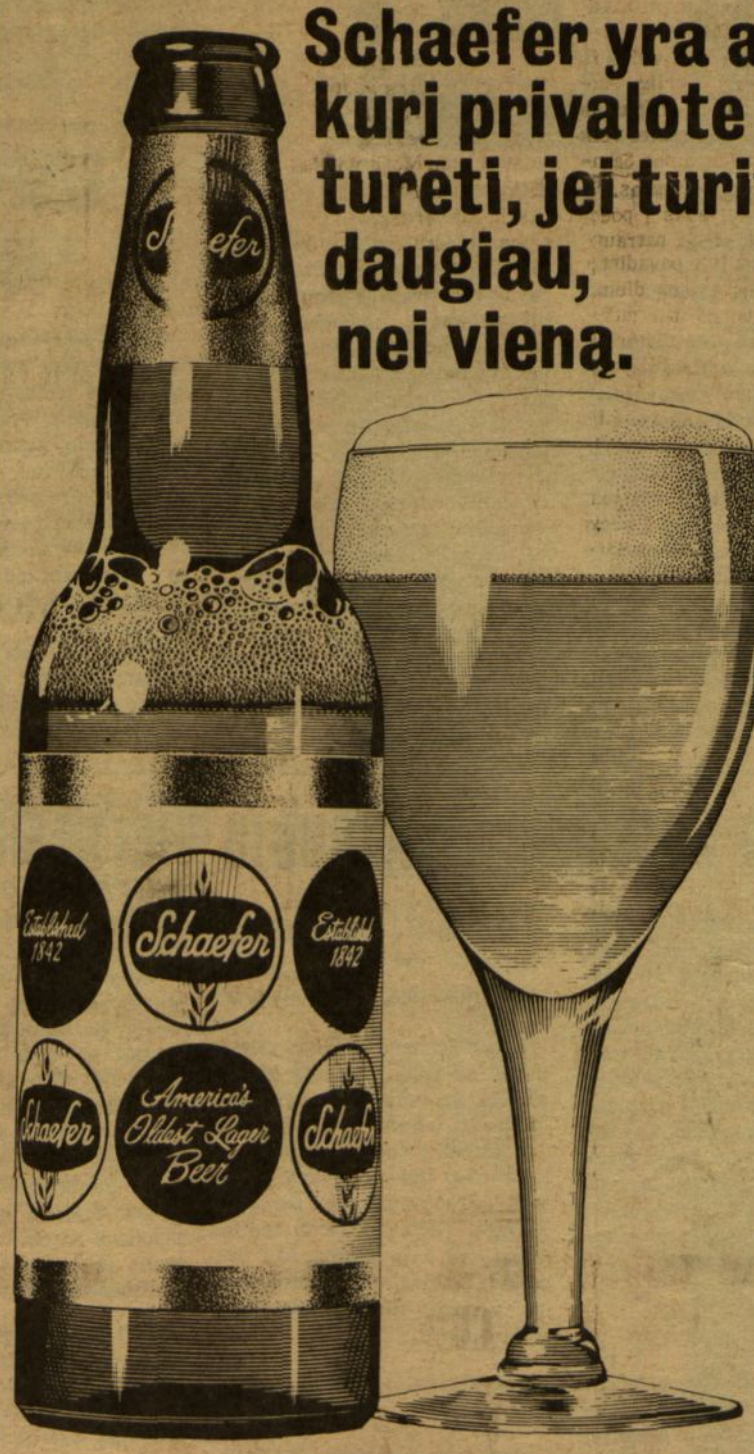

Schaefer yra alus, kurį privalote turėti, jei turite daugiau, nei vieną.

Kai esate ištroškęs, pirmas šaltas alus — *bet kuris* šaltas alus — ragaujamas su pasigėrėjimu.

Bet vėliau, su antru stiklu, ir trečiu, kaž ko pasigendate. Kaž kaip jaučiasi nusivadėjimas.

Bet Schaefer yra skirtingas.

Malonumas geriant Schaefer *niekad* nepranyksta po stiklo ar dviejų.

Net troškulį nuraminus, Schaefer vistiek lieka šviesus ir stiprus.

Tai yra kokybė, išskirianti Schaefer nuo kito gero alaus. Žmonės kalba, kad stiprus, šaltas, auksu šviečias Schaefer suteikia tą patį pasitenkinimą šaltą stiklą po stiklo ragaujant.

Jie ištikrųjų turi pirmojo alaus malonumą, jis liks ragaujant visą turimą alų.

Taigi, kodėl neišbandyti Schaefer?

Sekantį kartą, kai eisit apsipirkti, pasiimkite šešių bonkų dėžutę ar dvi.

Isitikinkite patys, kodėl Schaefer vadinasi alum, kurį privalai turėti, jei turi daugiau, kai vieną.

Schaefer BEER

Schaefer Breweries, New York and Albany, N. Y., Baltimore, Md.

ALĖS RŪTOS

premijuotas romanas

KELIAS Į KAIRĘ

jau išsiuntinėtas knygų platintojams.

Romaną galima įsigyti Dirvoje ar užsisakyti paštu. K a i n a - 3 dol.

PELNYKITE DIVIDENDUS KETVIRČIAIS

VISOMS TAUPYMO SĄSKAITOMS

TAIP... PAS MUS JŪS TURITE PASIRINKIMĄ ĮVAIRIŲ TAUPYMO SĄSKAITŲ ATITINKANČIŲ JŪSŲ REIKALAVIMAMS...

NEATIDELIOJANT ATIDARYKITE SĄSKAITĄ DABAR

DIVIDENDAI IŠSIUNČIAMI PAŠTU KETVIRČIAIS
INVESTMENT SĄSKAITOMS

"SERVING YOU SINCE 1922".

Indėliai apdrausti iki $10,000 federalinės valdžios įstaigos

ST. ANTHONY SAVINGS
AND LOAN ASSOCIATION

1447 So. 49th Court, Cicero, Illinois 60650
Juozas F. Gribauskas, sekretorius
Chicago Phone: 242-4395; Suburban Phone: 656-6330

SIUNTINIUS Į LIETUVĄ, TAIP PAT IR MAISTĄ SIUNČIA

licenzijuota lietuvių įmonė, registruota U. S. Department of Justice

COSMOS PARCELS EXPRESS CORP.

Marquette Gift Parcels Service
3212 So. Halsted St., Chicago, Ill. 60608
Tel. CA 5-1864
2439 West 69 St. ir 2608 West 69 St.
Chicago, Ill. 60629. Tel. WA 5-2737

DIDELIS PASIRINKIMAS medžiagų ir visų kitų Lietuvoje pageidaujamų prekių PAPIGINTOMIS KAINOMIS.

Akordeonai, siuvamos mašinos, skalbimo mašinos, automobiliai, pianinai, motociklai iš Europos ir Sov. Sąjungos sandėlių.

Vedėjai E. & V. Žukauskai

DIRVA The Lithuanian Newspaper
Established 1915

6907 SUPERIOR AVENUE, CLEVELAND, OHIO 44103
Telephone: 431-6344.

Second-Class Postage paid at Cleveland, Ohio.
Published every Mon., Wed., and Fri. except in case of Holidays by American Lithuanian Press Radio Ass'n VILTIS, Inc. (Non-profit).

Subscription per year $11.00. Single copy 10 cents.

Editor-in-chief Jonas Čiuberkis.

Prenumerata metams $11.00, pusei metų $6.00. Dirva išeina: pirmadieniais, trečiadieniais ir penktadieniais, išskyrus šventes.

Redaguoja:
Jonas Čiuberkis ir Vytautas Gedgaudas

Redakcinė kolegija: P. Bastys, E. Čekienė, A. Laikūnas, R. Mieželis, V. Rastenis ir St. Santvaras.

VIEŠUMOS KALBA

Kiekviena tauta turi savo bendrinę kalbą. Paprastai bendrinės kalbos pagrindą sudaro kuri nors tarmė. Lietuvoj buvo laikas, kada bendrine kalba galėjo tapti žemaičių šneka, anot Anykščių Šilelio autoriaus vysk. Ant. Baranausko, tokia graži ir turtinga. Tik kiek vėliau, Aušros ir Varpo laikraščių įtakos dėka, lietuvių bendrinės kalbos pagrindan padėta vakarų aukštaičių, sūduvių ar suvalkiečių tarmė. Žinomasis ir garbingasis mūsų kalbininkas Jonas Jablonskis tos kalbos geografiniu ruožu laikė tuos žemės plotus, kurie šiaurėj prasideda Veliuona ir pasiekia Šakius pietuose; vadinasi, zanavykų tarmė dabar yra mūsų bendrinės kalbos pagrindas. Jei mes gerai tą kalbą mokėtumėm, jei visą jos skambėjimą apvaldytumėm, ji galėtų būti nuostabus ne tik tarpusavio susižinojimo, bet ir ypač dailiai skambantis garsų įrankis.

Viešumos kalba visų pirma ir yra bendrinė tautos kalba. Tarmėmis galime kalbėti tik savo gimtuose kraštuose, galim tom tarmėm kalbėti tarmių pagrindu sudarytuose klubuose, gal net šeimose, bet viešumoj tarmiškai sakoma kalba ne tik nebūtų visiem suprantama, bet ne vienu atveju, nors ir labai rimtai būtų kalbama, galėtų net juoką sukelti. Tai dėl to, kad mūsų ausys jau priėmė, jau įsiklausė bendrinę lietuvių kalbą.

Viešumos ar tribūnos kalba priklauso nuo uždavinių kurie jai yra skiriami. Nors laikydamasis visų bendrinės kalbos taisyklių vienaip klasėje kalba mokytojas, jau žymiai turtingesniu žodynu ir sudėtingesnėm sakinių formom prabyla profesorius universiteto aulėj, dar kitaip sako pamokslą kunigas ir, kiek tas yra įmanoma, tobula bendrine kalba turi kalbėti aktorius teatro scenoje. Tolygūs uždaviniai, tolygi pareiga ir atsakomybė slegia rašytoją, laikraštininką, visuomenės veikėją, radijo pranešėją ir kiekvieną žmogų, kuris žengia į tribūną tarti žodžio, platesnių visuomenės sluoksnių klausomo.

Kaip regim, viešumos kalba skaidoma į keletą atskirų šakų: mokymo ir mokslo kalba, bažnytinė kalba, literatūros ir spaudos kalba, scenos kalba, visuomenės susirinkimų kalba... Kiekvienu atveju ji turėtų būti vis ta pati, tačiau nesunku suprasti, kad yra plonybių, kurios viešumoj sakomos kalbos vieną šaką gana ryškiai nuo kitos atskiria. Skirtumų pavyzdžiu galėtų būti mūsų mokslų kalba ir mūsų scenos ar teatro kalba. Viešai sakomoms kalboms tėra tik vienas bendras įstatymas -- tai fonetika, t.y. taisyklingi bendrinės kalbos kirčiai, o lietuvių kalboj dar ir taisyklingos priegaidės.

Man rodosi, viešumos kalbai geresnio pavyzdžio negali būti, kaip lietuvių tautosakos kalba, vadinasi, mūsų patarlių, mįslių, padavimų, pasakų ir dainų kalba. Kas nors truputį tautosakos kalba domėjosi -- tikriausia pastebėjo, kad tos kalbos kūrėjai nestokojo kalbinės nuovokos ir mesitriškumo. Muzikinės kalbos pavyzdžiu galėtų būti lietuvių liaudies dainų kalba. Šiokiom ir net šventom dienom ta kalba mes nekalbam, mes ja tik dainas dainuojam. Ir visi žinom, kokia ji puiki:

O vakar vakarėlį
Prapuolė mano avelė.
Ai, kas gelbės ieškoti
Mano vienturtę avelę?

Aišku, tautosakos kalba tėra tik pavyzdys. Kiekvienas geras kalbėtojas susiranda savo žodį, sakinį ir stilių.

Nepr. Lietuvoj viešumoj sakomų kalbų kultūra buvo gana aukšta. Ilgesnį laiką tų kalbų pavyzdžiu buvo prezidento Ant. Smetonos kalbos. Ne taip kaip kituose ir dideliuose kraštuose, kur prezidentų kalbas rašo specialūs rašytojai, Ant. Smetona pats savo kalbas rašydavo ir jas sakydavo su lengvu rytų aukštaičių kalbėjimo atspalviu. Bendrinės liet. kalbos požiūriu, jo sakiniai būdavo išdailinti, mintis aiški, pati kalba fonetiškai daili ir grynai skambanti. Žinoma, Lietuvoj pasitaikydavo ir su stipriu tarmiškumu sakomų kalbų, pasigirsdavo ir svetimų plunksnų kalbiniai atgarsiai. Nepamirštamu kontrastu suskambėjo sutarybintos Lietuvos komisarų tarybos pirmininko Gedvilo kalbos, sakomos su nuogu ir prikliu rusų kalbos akcentu.

Kokia lietuvių kalbos būklė emigracijoj? Tuo tarpu ji nėra bloga, bet nėra ir tobula. Turėdami galvoj tik viešumos kalbą, turim pastebėti, kad mūsų periodinėj spaudoj, lyg kokie velniukai, vis dar išlenda elementariniai paklydimai. Bažnyčiose gana dažnai galime išgirsti sakomų pamokslų, kurių kalba yra skurdi, netaisyklinga, blogai kirčiuojama ir svetimu akcentu aprengta. Tokio kalbinio nemokšiškumo galime išgirsti didesniuose lietuvių susirinkimuose bei sąskrydžiuose, gegužinėse ir per radiją. Yra žmonių - kunigų ir pasauliečių -- kurie stengiasi tą savo silpnybę įveikti, bet yra ir savo klaidoj užkietėjusių.

Kalba yra gyvas ir kintantis organizmas. Amerikietis kalbininkas Theodore S. Thurston teigia, kad lietuvių kalba savo skambesiu yra viena pačių gražiausių žmonijos kalbų, savo formom senesnė net už sanskrito kalbą. Jei emigrantai negali daug prisidėti prie kalbos ugdymo ir jos kitimo, tai jų pareiga turėtų būti išlaikyti jos grynumą, taisyklingumą ir nors dalį jos žodyno, kas galėtų sudaryti nors apie 10.000 žodžių. Tos pareigos neturėtų pamiršti ypač tie vyrai ir moterys, kurie eina į viešumą kalbų sakyti. Atbėga didieji Vasario 16 d. parengimai. Ar nedera mums visiems ta proga apie savo viešumos kalbą bei jos uždavinius dar vieną kartą rimtai pagalvoti?...

(Servus)

POETAS HENRIKAS NAGYS BOSTONE

Sausio 23 d. Internacionalinio Instituto naujose patalpose įvyko pirmasis šių metų Bostono Liet. Bendruomenės Kultūros klubo susirinkimas. Vakaro programą pradėjo dabartinis klubo pirm. inž. Zigmas Gavelis. Pradžioj minutės susikaupimu pagerbti Chicagoj tragiškai žuvę L. Vanagaitienė ir poetas Algimantas Mackus. Prieš metus mirusio poeto Fausto Kiršos atminimui

Poetas Henrikas Nagys. P. Petručio nuotrauka

Birutė Adomavičiūtė, velionio kaimynystėj į mergaites išaugusi, jautriai ir išraiškiai padeklamavo vieną jo eilėraštį. Svečio iš Montrealio, poeto Henriko Nagio, tris eilėraščius, tilpusius Lapkričio naktyse, paskaitė veiklus ir talentingas Dramos Sambūrio narys Jurgis J. Žinskas. Visa tai buvo lyg įvadas į poeto dr. H. Nagio paskaitą, patraukliai ir originaliai pavadintą: "Lietuvių poezijos viena diena" (nuo liaudies dainos iki nužemintųjų). Žinoma, tai platūs barai, į vienos valandos paskaitą sunkiai besutalpinami, o tačiau Lietuvių poezijos viena diena buvo tikrai įdomi, spalvinga ir turininga.

Poetas Henrikas Nagys visiem tiem, kurie nors kartą jį girdėjo savo kūrybą ar paskaitą skaitant, pristatymo nereikalingas. Tiem, kurie jo nematė ir negirdėjo, reikia pasakyti, kad jis turi labai dailų ir stiprų balsą, puikią lietuvių kalbos tartį, mūsų rašytojų šeimoj jis yra vienas tų, kurie savo poeziją skaito su pagaulia ir nemeluota išraiška. Paskaitose jo frazė yra laki, poetinga, vaizdi ir nagiškai savaiminga. Tokio polėkios paskaitoj ir per valandą tikrai galima daug pasakyti.

Lietuvių poezijos viena diena pradėta sutemom ir baigta sutemom. Iš amžių sutemos kyla lietuvių liaudies daina, tokia trapi, kartais naivi, o tačiau kiek daug tyro poezijos grožio savyje sutelkusi. Mūsų originalinės poezijos rytmety skambąs ne vienas poeto vardas, tačiau ankstybame priešaušry, kaip milžinas iškyląs Kristijonas Donelaitis savo pasakėčiom ir metų poema. Čia dr. Nagys davė tapybinį paveikslą: didžiulė pieva, kurios nematyt nei galo nei krašto, o jos vidury stovi vienišas milžiniškas medis. Sunku esą išaiškinti, kaip jis ten galėjo atsirasti, taigi didis fenomenas savo laike yra ir Donelaitis. Vienažindis buvęs vienas tų dainių, kurie liaudies dainą bandė jungti su originaline liet. poezija. Įsiliepsnojusios aušros poetui Maironiui dr. Nagys parodė daug pagarbos, iškėlė jo nuopelnus mūsų poezijos menui, jautriai paskaitė jo eilėraštį Nuo Birutės kalno. Kalbėdamas apie dienovydžio poetus, prelegentas atskiru akcentu iškėlė Vinco Mykolaičio Putino poeziją, ypačiai rinkinį Tarp dviejų aušrų, greta jo paminėdamas ir velionį F. Kiršą. Kazio Binkio Keturių vėjų revoliucija buvusi ypačiai naudinga mūsų poezijos meno raidai, pravėdinusi orą, davusi naujų spalvų turiniui ir formai. Asmenine ir subtilia lyrika į Vakarus atsigrįžęs Jonas Aistis. Bern. Brazdžionis davęs apstą naujų varsų liet. religinei poezijai. Poetinio įkvėpimo betarpiškumu skambėjusi Ant. Miškinio kūryba. Kaip reta išimtis mūsų poezijoj, kuris tuo metu (o dar ir dabar) mokėjo juoktis, tai -- poetas Antanas Gustaitis. Kokiom kontroversijom bebūtų apdengta pati autorė, visa eile savo eilėraščių Salomėja Neris pasiliksianti gyva liet. literatūros istorijoj. St. Santvaro simbolizmas, tarnavęs tik poezijos menui, laikytinas kartų jungėju. Pasiekęs vakaro šlėją, poetas H. Nagys sustojo ties savo karta, su puikiai suprantama šilima atskirai kalbėjo apie Kazio Bradūno, Alf. Nykos-Niliūno ir Juozo Kėkšto poetinę kūrybą, iškeldamas artėjančios sutemos ryškėjantį rūstumą ir tragizmą. Tai darbai tų, kurie mūsuose gavo žemininkų vardą. Kaip žinom, jų tarpe yra ir pats dr. H. Nagys. Užgriuvusi sutema yra liūdna ir nejauki, nuolat pasigirstą motyvai apie mirtį. Tos kartos kūrybą pailiustruodamas atskirais eilėraščiais, poetas Nagys čia klausytojus supažindino su Liūne Sutema, Bogutaite ir Algimantu Mackum. Naują lietuvių poezijos dieną pradėsią tie, kurie gyvena ar gyvens nuo mūsų nutolusioj Lietuvoj.

Kaip regim, nors ir labai suglaustai atpasakota, lietuvių poezijos viena diena yra įdomus ir vertingas poeto H. Nagio darbas. Šio reportažo rašytojui ne vieną kartą vaidenosi, kad tautinė literatūra yra lyg nenutrūkstanti grandinė. Tarp atskirų tos grandinės grandžių kartais gali pasireikšti trintis (nekartą ir buvo pasireiškusi!) net žaibus sukelianti, bet savo esme ir prasme ji vistiek yra giminingo kraujo grandinė. Buvo miela, kad panašiu žvilgsniu į liet. poeziją pažvelgė ir poetas H. Nagys.

St. S.

NEPAMIRŠKITE ATNAUJINTI DIRVOS PRENUMERATĄ!

Mandagumas verčia būti mandagiems...

PLANINGAS TAUPYMAS

MOKA GERUS DIVIDENDUS!
PRADĖK TAUPYTI ŠIANDIEN!

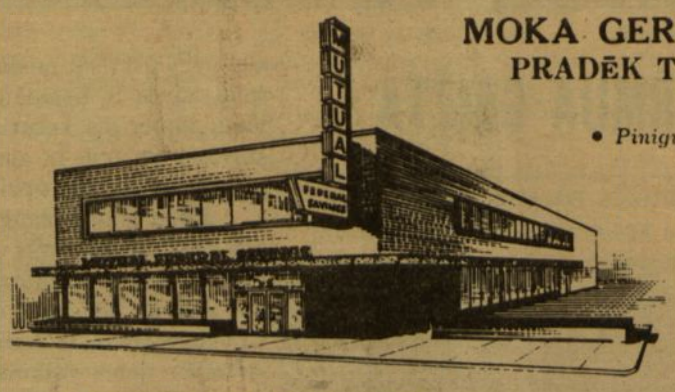

• *Pinigų taupymui nereikia važinėti, juos galite atsiųsti paštu, nes mes apmokam visas pašto persiuntimo išlaidas.*

• *Dabartinis dividendas 4½% išmokamas du kart per metus.*

MUTUAL Federal SAVINGS
AND LOAN ASSOCIATION OF CHICAGO
2212 WEST CERMAK ROAD ■ CHICAGO ■ VI 7-7747
OFFICE HOURS: Monday, Tuesday, Friday 9 to 4;
Thursday 9 to 8; Saturday 9 to 1; Wednesday closed.

FEDERAL SAVINGS AND LOAN — SAFETY OF YOUR SAVINGS — INSURED UP TO $10,000 — INSURANCE CORPORATION

JOHN J. KAZANAUSKAS, President

SILPNI IR BE AIŠKAUS NUSISTATYMO

Atsiliepiant į E. Šulaičio verksmingą straipsnį Vienybėje, Chicagoje leidžiama raudonųjų Vilnis sausio 26 d. bando jį paguosti ir per petį patakšnoti šiais žodžiais:

"E. Šulaitis, vienas naujųateivių (dipukų) guodžiasi "Vienybėje", kad tą laikraštį aršiai puola pikti priešai. Priešai -- ne iš kairiosios pusės, bet tie patys "išvietintieji", kuriuos "Vienybė" rėmė, gynė ir palaikė, bet kuriems nepatinka "Vienybės" požiūris į kultūrinį bendradarbiavimą su Lietuva.

Daužę langus, puldinėję mūsų mitingus ir pramogas, atšipo dantis, tai dabar pasirinko silpnesnius - laikraštį ir jos vedėjus ir bendradarbius neturinčius didesnių pajėgų.

Su fašistais taip buvo Vokietijoje, taip buvo kitur, taip yra ir čia.

Pirmiau jie puola komunistus ir visus pažangius žmones. Vėliau ir nepartinius ir be aiškaus nusistatymo, kurie tačiau neremia fašizmo.

Edvardui Šulaičiui, Salomėjai Narkeliūnaitei, Valei Tysliavienei anksčiau ar vėliau teks nuo jų visai atsipalaiduoti, kaip ir kitiems doriems žmonėms. Ir juo anksčiau tai geriau".

Patarimai -- patarimais. O įklimpti lengviau, nei atsipalaidoti. Tai jau ne kartą yra patyręs ir E. Šulaitis.

VIEŠĖDAMI CHICAGOJE PIRKITE NAUJOJE MODERNIOJE MAISTO IR LIKERIŲ KRAUTUVĖJE

PARAMA-

2534 WEST 69th STREET. Telefonas: RE 7-3332
Savininkai: J. Janušaitis ir J. Mažeika

ČIA GĖRIMUS PIRKSITE TIKRAI PIGIAI! TIK KELETAS PAVYZDŽIŲ

1. Imp. 3-Star FRENCH COGNAC 5th **4.59**
2. Antique Bourbon Kentucky Str. Whiskey.. 5th **3.98**
3. CANADA DRY VODKA 5th **2.98**
4. Imp. French NAPOLEON Brandy..... 5th **3.35**
5. COINTREAU Liqueur 5th **4.75**
6. CHIANTI Imported Wine ..... 5th **.98**
7. Zeller SCHWARZE KATZE 5th **1.29**

Be to, didžiausias pasirinkimas importuotų maisto produktų iš viso pasaulio kraštų.

PIRMA GYVENAM, TIK TADA FILOSOFUOJAM

Dar apie New Yorko lietuvių persikūrimą

Taigi, kaip aną kartą kalbėjom (Dirvos 5 nr.), New Yorko lietuvių daugumas iš Brooklyno patraukė į rytus. Brooklyno "Vilijampolė", tiesa, dar ne visiškai apleista. Liko ten šiek tiek "senųjų" ir "naujųjų" tautiečių, liko Balfo centras, tebėra tenai ir pagrindiniai viešosios kultūrinės veiklos centrai: dvi lietuviškos bažnyčios su tipiškomis, vargais negalais palaikomomis, bet nei puošnumu, nei jaukumu niekad nepasižymėjusiomis salėmis, kuriomis, nesant nieko geresnio, dar gana intensyviai naudojasi daugumas čionykščių organizacijų mažesniesiems ir vidutinio masto kultūriniams parengimams. Tebėra čia prisiglaudusi ir Maironio vardo lietuviška mokykla. Tebesmilksta ir Tautininkų klubas su Dominyku Klinga priešaky, nors net ir organizuotų tautininkų, į "bajorų šalį" išsikėlusių, nedaugelis bežino, kur tas klubas yra ir kas ten dedasi ar nesidedą. Piliečių klubas, regis, jau bus beparduodąs savo patalpas, nes "Vilijampolėj" ima vyrauti nauji "okupantai" -- portorikėnai.

Kad kaip tik kultūriniams centrams tenka būti "paskutiniais lietuviais mohikanais" šiame Brooklyno kampe, tas liudija, jog į naujas vietas keldamies laikomės dėsnio -- pirma gyventi, paskui filosofuoti. Pirma apsirūpinam kasdieniniais medžiaginiais reikmenimis, o paskui jau žiūrėsim, kaip ten bus su "dangiškais migdolais".

Tiesa, vienoje naujosios kaimynijos apylinkėje -- Maspethe prel. Balkūnas pastatydino naują "tikrai lietuvišką" bažnyčią (kaip tik dėl to lietuviškumo ir kontroversiškų vertinimų susilaukusią), o Maspetho seniau čia įsikūrusių lietuvių Klubas pasistatydino naują salę, deja, kultūrinės veiklos poreikius menkokai tepatenkinančią. O buvusios "Abraitynės" pagrindinėj gatvėj (Jamaica Ave.) lietuviai tuo tarpu pabarstė tik eilę žemiškojo gyvenimo reikmenims rūpinti skirtų įmonėlių. Bene seniausios lietuvių įmonės čia bus beesančios "Jono ir Juozo" bei "Trijų Juozų" benzino stotys - automobilių taisymo dirbtuvės, Šalinskų laidojimo įstaiga, "Balto Žirgo" karčiama ir, žinoma, namų pirkimo-pardavimo kontoros: Dragūno (neseniai mirusio), Ormano ir -- naujojoj ateivijoj populiariausia -- Juozo Andriušio.

Atsivijo iš Brooklyno besitraukiančius ir laikrodininkas Andriuškevičius, priešais jį įsikūrė "Aido" TV - radijo taisymo dirbtuvė, B. Rimgailienė perėmė vieną iš čionykščių gražiosios lyties grožio kultūros -- šukuosenų meno -- salioną (kita tokia lietuvaitės čia įkurta įmonė, nors ir lietuvišku vardu garsinta, kažkodėl neilgai teišsilaikė). Bet kas prisimena Lietuvos miestelių atmosferą, tas žino, kad "jei nėra žydo, tai koks čia miestas". Naujoji New Yorko lietuvija ir tą tėvynės nostalgiją malšinantį požymį turi. Vieną dieną merdinčios vokiečio laikytos maisto krautuvės lange pamatėm gabalėlį rudo kartono su užrašu MAISTAS. Netrukus vietoj kartono atsirado dažyta lentelė su nedviprasmiu užrašu: MAISTO KRAUTUVĖ. Vadinas, dar vienas ženklas, kad Woodhaveno vokiečiai kapituliuoja ir mes, lietuviai, užimam pozicijas. Užėjus vidun, paaiškėjo, kad šeimininkas naujas. Angliškai kalba -- kaip per gruodą važiuoja. Klausiamas, kas jis toks, siūlo spėti. -- Jei nepiaustytum kiaulienos, sakyčiau žydas, -- lošia "va banque" viena pirkėja. Siūlo dar kartą spėti. Tai gal lenkas? Dviprasmiškai sutinka. Bet kitą kartą prabyla iškalbingiausiai lietuviškai -- puikiu, švariu tipišku rokiškėniškai žydiškuakcentu, su visu būdingu Lietuvos miestelio krautuvininko fokloru. Visai, kaip kur nors Kamajuos! Ir lietuviško gomurio geidavimus puikiausiai bepažįstąs. Po kelių savaičių, buvęs krautuvės savininkas vokietis negalėjo atsistebėti, kokių žolelių tas "lituviškas židėlis" (kaip jis pats pasididžiuodamas ėmė savo vadinti) turi, kad susnūdusi krautuvėlė staiga atgijo ir pirkėjai, ypač šeštadieniais, joje sunkiai besutelpa. Ir visi kalba kažkokia negirdėta kalba...

Dabar netoliese, toj pačioj gatvėj, tas pats "lituviškas židėlis" (su lietuviais bendrininkais) atidarė kitą krautuvę, kuri, tiesa, nieku ypatingu nesiskiria nuo kitų maisto parduotuvių, išskyrus iškabą. Joje didžiulėmis, pėdos aukščio raudonomis raidėmis išilgai aštuonių pėdų užrašyta MAISTO KRAUTUVĖ. Sakytum, menkniekis. Bet kažin ar tai nebus pati didžiausia vieša lietuviška iškaba visoj Amerikoj?

* * *

Betgi, pagaliau, ir mes čia gyvenam ne vien duona, neigi vien dešromis su kopūstais. Einu vieną dieną ta pačia Jamaica Ave. apie kažką susimąstęs ir staiga sustoju: ar pasivaideno, ar tikrai būsiu matęs kažką panašu į žodį "knygynas"? Grįžtu porą žingsnių atgal, ir tikrai: siauram lange šalia siaurų durų kelios lietuviškos plokštelės, kokios trys lietuviškos knygos, juostelės, lėlė ir iš smulkių raidelių dailiai sudėstytas užrašas: KNYGYNAS "ROMUVA". Pasirodo, J. Galminas, irgi netolimas kaimynas, -- tas pats Galminas, kurs prieš kiek laiko pradėjo Romuvos knygų leidyklą ir gražiai išleido Pr. Lapės iliustruotą Baranausko Anykščių Šilelį, Stellos Respubliką ir stambų J. Aisčio poezijos rinkinį -- beatidaręs lietuviškų knygų ir suvenyrų parduotuvėlę. Tik parduotuvėlę, nes patalpa vos vidutinio koridoriaus pločio. Betgi, -- ach, kaip seniai šioj apylinkėj toks dalykas reikalingas!

Deja, nors knygų pasiūla New Yorke "nuo amžių" labai neintensyvi, knygų alkiu mes čia irgi nepasižymėjom. Kas jau itin išalkdavo, nueidavo Darbininko redakcijon, (prieš kokį dešimtmetį "Vilijampolėj" turėjom Gabiją, bet neišmaitinom jos savo domėjimusi knygomis, ir ji pamažu sunyko), arba pasirinkdavo pas "knygnešį" (V. Pašukonį), kuris į vakarus, koncertus, minėjimus paprastai atneša ir pakiša į akis naujesniųjų leidinių seriją. "Knygnešio krautuvė" turėjo ir pastovią vietą -- Piliečių klubo kampe spintoje, bet tenai stipriai konkuravo kita "biblioteka" su tokiais "klasikiniais veikalais", kaip "Keturios Rožės", "Septynios Karūnos", "Seagram" ir kt.

Taigi knygynas naujajame šio miesto lietuvijos centre atrodė džiuginantis reiškinys. Deja, jis kuklus. Gal perkuklus. Nesigarsino, o pastebėti jį galima tik arba atsitiktinai, arba ieškant kaip adatos. Iš kitos pusės, jį radus, irgi knygos mėgėjui dar nedaug paguodos, nes, ypač pradžioj, maža ką ten galėjai rasti daugiau, kaip minėtuosius pačios Galmino leidyklos leidinius. Tad, deja, naujasis knygynas nesulaukė nei dalies tokio pirkėjų susikimšimo, kaip kitoj gatvės pusėj esančioj jau minėtojoj kūninio maisto krautuvėj...

Neišlaikė ir "knygnešys" suportorikėjusiam Brooklyne: atsikraustė ir jisai Woodhavenan, ir išsidėstė savo gėrybes -- dvasinį maistą -- "Aido" TV krautuvės lange. Čia jau ir uoliam knygų pirkėjui yra kur akis paganyti ir apetitą sužadinti. Tik vis ta pati bėda: Gabijos likimas primena, kad iš prekybos dvasiniu maistu sunku išspausti kito maisto, reikalingo, kad dvasia iš kūno nepabėgtų. Tad mūsų "knygnešys" vis tebeužgaišta su kitais, "pašaliniais" užsiėmimais, ir jo knygynas taip pat vis dar neturi reguliarių valandų. Kalbam, kad čia trūksta "bizniškos gyslelės". Bet ir vėl klausimas: o ar mūsų apetito tam "dvasiniam maistui" yra tiek, kad būtų dėl ko kieno nors "bizniškai gyslelei" kaip reikiant išsitiesti?

Tačiau viso to mūsų sukultūrėjimo -- nesgi, kaip ten bebūtų, jau turim net du knygynus iš karto! -- čia dar tik keli žiedeliai. Uogelės žada pasirodyti, ir ne betkokios! Rengiamės statyti kultūros centrą! Rengiamės pirkti nuolatinę stovyklavietę skautams (ir kitiems)! Čia tai yra apie ką pasvajoti ir netgi paplanuoti. Vadinas, dar pasimatysim. (vr)

Mūsų priaugančioji karta. Bostono jūrų skautai Edvardas Matjoška ir jaunių vadovas Jurgis Lendraitis. B. Kerbelienės nuotrauka

Diena iš dienos

*** B. K. NAUJOKO UŽRAŠAI ***

LITUANUS žurnalas beveik visų mūsų vadovaujančių veiksnių ir visuomeninės veiklos stebėtojų yra pripažintas esąs vienas iš vertingiausių mūsiškės veiklos vaisių. Tai yra mūsų tos ujamos - baramos studentijos ir jaunosios kartos intelektualų ("Amerikos universitetuose indoktrinuotų"!) darbo ir pastangų vaisius. Vaisius, brandinamas desperatiškomis pastangomis, nes kažkaip taip išėjo, kad tam jaunimui palikom rūpintis ne tik intelektinę žurnalo kūrimo sritimi, bet ir jo leidimo finansavimu: gerai, vyrai, dirbat, tai ir žinokitės... Žurnalas skelbiamas esąs "quarterly" (triménesinis), bet to savo įsipareigojimo nespėja prisivyti: 1965 metų sausio mėnesį gavom 1964 metų dar tik antrąjį, vasaros numerį... Tas rodo, jog leidėjai ir redaktoriai jaučiasi turį medžiagos išleisti ne tik šių metų pirmajam numeriui, kurį jau laikas būtų atiduoti spaustuvėn, bet išleisti dar ir du pereitų metų numerius. Vėluojama, greičiausia, tik dėl darbo rankų ir, svarbiausia, dėl dolerių stokos. Nejaugi mūsų didžiosios organizacijos (su apsijungusiu Vliku priešaky!) ir toliau abejingai stebės Lituanus žurnalo leidėjus besitimpčiojančius, kaip žuvis ant ledo?

Pastarojo (daugiau kaip pusmetį pasivėlinusio) numerio turinys imponuoja temų svarbumu ir jų pateikimo rimtumu. Tačiau keistą įspūdį daro jo veidas: tikras pavyzdys, kaip galima suklysti sprendžiant apie charakterį iš išvaizdos. Ant rusvo gotiško pastato šešėlio baltas žemėlapis, iš kurio visų pirma duria į akį Kauen... Toliau -- Wilna, Krewo, Duenaburg, Dorpat, Reval... Nekalbant apie visą eilę lenkiškų, ar lenkiškų suvokietintų vietovardžių, kaip Warschau, Krakau. Ypač tas Kauen rodo, jog tai nacinės eros žemėlapis, nes kaip tik Hitlerio armijai įžygiavus į Lietuvą pirmą kartą iš Kauno radijo išgirdom šitokį mūsų Kauno vadinimą (anksčiau vokiečiai sakydavo Kowno).

Pavarčius, paaiškėja, jog tai pastato atvaizdas ir žemėlapis iš dr. Povilo Réklaičio straipsnio apie gotiškos architektūros ribas Europos rytuose. Suprantama, kad straipsnio autoriui gal reikėjo panaudoti tą žemėlapį, kaip jo dėstymą iliustruojantį dokumentą. Bet argi tikrai tai buvo vienintelė medžiaga iškeltina į viršelį? Kol nepaskaitytas straipsnis, tas žemėlapis su nacinės propagandos geografine terminologija sukelia visai kitų, žurnalo redaktorių tikriausiai neteikiamų minčių...

Klaustuką iškelia ir autorių vardų rašymo "politika", ypač jos nenuoseklumas. Redakcijos bendrininkų bei bendradarbiu pavardės surašytos lietuviškai, net kur reikia, su lietuviškais ženklais: Dambriunas, Užgiris, Vaškelis, Zundė... Technikinis redaktorius -- B. Bulota. Viršelio autorė kitur pažymėta jau Birutė Bulota. Mums tai daug pasako, bet nelietuviams -- ne. Jie tokiais atvejais prie pavardės deda Miss arba Mrs. Tas pats ir su Marija Gimbutas... Svarbiųjų straipsnių autoriai: Povilas Reklaitis (nebe Réklaitis), tačiau V. Stanley Vardys ir Vincent Trumpa. Ir redaktorius -- Thomas Remeikis. Reikia, ar nereikia "išversti" vardus? Jei reikia, tai tada gal verskim visus. Bet neteko matyt, kad anglai italą politiką ar rašytoją Giovanni arba Giuseppe verstų į John ar Joe.

RAUDONOJI ARMIJA GRĮŽTA

Ištrauka iš Sibiro tremtinės Barboros Armonienės knygos "Palik ašaras Maskvoje", kurią lietuvių kalboje išleido Vilties leidykla.

(2)

Pagaliau, daugelis mobilizacijos paliestų jaunuolių apsisprendė verčiau žūti ginklu kovojant prieš okupantus rusus, negu būti paskerstiems rusų kariuomenėje. Atrodė, kad tie keli mėnesiai, praleisti rezistencinėje kovoje prieš komunistų okupaciją, gali tik padėti Lietuvos nepriklausomybės atkūrimo reikalui. Partizaninės kovos laisvės kovotojams negalėjo būti per daug pavojingos, nes karo pabaiga artėjo, po jos, aišku, turėjo sekti Lietuvos nepriklausomybė. Kiekvienas tikėjo Atlanto charta ir buvo tikras, kad po Antrojo Pasaulinio karo karo kiekviena tauta turės politinio apsisprendimo laisvę.

Rusai tuojau pat ėmėsi priemonių prieš partizanus. 1945 metų žiemą jie iškrėtė kiekvieną kaimą, ieškodami mobilizacinio amžiaus vyrų, gi tokius, radę be dokumentų apie atleidimą iš kariuomenės, automatiškai bausdavo dešimties metų koncentracijos stovyklos bausme.

Laisvės kovotojai pradžioje labai lengvai prisirinkdavo ginklų ir šovinių iš praūžusio karo laukų, jų pasipriešinimas rusams buvo stiprus. Per dvejis metus Lietuvos kaimų ir miestelių dauguma buvo rusų valdomi dienos metu, o laisvės kovotojų — naktimis. Rusų pastangos laisvės kovoms užgniaužti kaskart žiaurėjo. Daug buvo pasakojama apie kovas ir persekiojimus kitose vietovėse. Mūsų apylinkėje nebuvo pakankamai miškų partizanams slėptis, tačiau ir čia nestigo susidūrimų, suteikusių nemaža skausmo.

Laisvės kovų judėjimas prasidėjo 1945 metais ir tęsėsi aštuoneris metus, iki 1953 metų. Nemaža narsių vyrų ištvėrė miškuose per tą visą laiką, nors jie savo kovos ir negalėjo baigti pergale; kovodami Sovietų imperijos keturių šimtų mylių gilumoje, be pastovaus tiekimo ir aprūpinimo, jie kito kelio nebeturėjo, kaip tik savo priešinimąsi sustabdyti.

Jauni mano draugų sūnūs, kurie buvo išėję į miškus, dažnai naktimis ateidavo pas mane ir teiraudavosi, gal ką aš sužinojau iš savo vyro Amerikoje. Jiems buvo aišku, kad padėtis beviltiška, bet vis dėlto jie tikėjosi pagalbos iš Amerikos. Aš atsimenu, vieną naktį kalbėjau tiems vaikinams:

— Man gaila jūsų. Argi nėra jau būdų toms kautynėms išvengti?

Jie atsakė:

— Mes žinome, kad žūsime, bet mažų mažiausia mes būsime įrodę pasauliui, kad lietuviai savo laisvės pigiai neparduoda.

Iš tikrųjų, beveik niekas laisvajame pasaulyje nė nežinojo apie laisvės kovotojus Lietuvoje, taigi ir ši paskutinė jų viltis nepasitvirtino. Kiekvienas laisvajame pasaulyje buvo girdėjęs apie čekų Lidičės kaimą, kuris buvo sudegintas ir žmonės išžudyti vien dėl to, kad vietiniai čekų partizanai nušovė aukštą vokiečių pareigūną, bet niekas negirdėjo apie daugelį Lietuvos kaimų, kurie buvo sudeginti, o jų gyventojai automatiniais šautuvais išžudyti neatsižvelgiant nei į amžių nei į lytį.

Nepajėgdama išnaikinti partizanų, komunistų policija pradėjo aršiai persekioti jų gimines. Jeigu tik pavykdavo pačiupti ir atpažinti partizaną, artimieji jo šeimos nariai buvo sumetami kalėjiman, o giminės išgabenami į Sibirą. Todėl vėliau partizanai visuomet nešiodavosi su savim rankines granatas, kad jie apsupti ar pagauti galėtų susisprogdinti ir taip, jų neatpažinus, nenukentėtų jų artimieji.

1946 metais Tilinavos kaime, apie penkias mylias nuo mano ūkio, komunistams buvo pranešta apie daržinėje miegančius partizanus. Policija tyliai ruošėsi užpulti. Ji pasiuntė kariuomenę ir aštuonių mylių spinduliu užkirto visus kelius, apstatydami juos kulkosvydžių daliniais. Po to ji pradėjo puolimą. Daržinė buvo apšaudyta liepsnosvaidžiais, granatos ir automatiniai šautuvai buvo panaudoti prieš miegančius žmones. Apylinkėje buvo surasti dvidešimt keturi lavonai. Niekas nežinojo, kiek žmonių slėpėsi toje daržinėje. Visi dvidešimt keturi lavonai buvo suguldyti mūsų valsčiaus miestelio turgavietėje ir laikomi visą savaitę vasaros karščių metu, o pasislėpę enkavedistai stebėjo praeinančius. Kiekvienas praeivis, kuris tik neužslėpė menkiausio savo susijaudinimo, buvo suimtas ir su visomis savo giminėmis išgabentas į Sibirą.

Naktį po daržinės sudeginimo keturi vaikinai, išvengę mirties Tilinavos žudynėse, bandė pabėgti pro mano ūkį. Du bėgo tarp namo ir vieškelio, kiti du per daržą. Bėgę per daržą išsigelbėjo, gi anuodu užbėgo ant vieškelio sargybinių ir kulkosvydžių ugnies.

Rusų policija abu lavonus paguldė Indriūno kieme gretimame kaime. Juos ten saulėkaitoje išlaikė dešimt dienų. Kiekvieną dieną ūkininkas ėjo policijon ir prašė, kad išgabentų lavonus. Pasidarė nebeįmanoma ūkininko šeimai gyventi savo namuose, bet iš baimės jie patys nedrįso gendančių lavonų iš kiemo pašalinti. Pagaliau atvyko policija ir lavonus palaidojo gėlių darželyje prie pat gyvenamojo namo. Po kokio mėnesio lavonai iš ten dingo, matyt, slaptai juos išsikasė tėvai ar giminės.

Mano gretimas kaimynas ir geras bičiulis Krivickas turėjo tris sūnus. Kai policija atvyko jų suimti, du sūnūs pabėgo ir prisijungė prie partizanų. Vyresnysis jų buvo mokytojas. Policijai grįžus dar kartą jo suimti, jam pavyko pabėgti ir taip pat prisijungti prie partizanų. Rusai įtarė, kas buvo atsitikę, bet nebuvo tikri. Vieną dieną buvo nužudytas jaunas partizanas ir atpažintas esąs Krivicko sūnus. Rytojaus dieną, sekmadienio rytą, atvykę rusai smulkiai iškrėtė Krivickų ir mano namus. Po to, nuvykę į bažnyčią, kuri buvo už ketvirtadalio mylios, nutraukė pamaldas ir visiems žmonėms įsakė vykti į Krivickų ūkį, kuriame tuoj padegė namą, daržines ir tvartus su visu kuo, kas buvo jų viduje, o žmonėms liepė žiūrėti, kaip dega partizanų ūkis.

(Bus daugiau)

Kasiulis sužavėjo Paryžių ir kitas Europos sostines

Jo meno paroda atidaroma Clevelande

Vasario 7 d. Clevelande. **Gallery International patalpose, atidaroma dailininko Vytauto Kasiulio meno paroda, kurioj bus išstatyta apie 40 aliejaus, pastelių ir spalvotų litografijų. Paroda tęsis iki kovo 6 d.**

Po visų pripažinimų ir pasisekimų, kurių Kasiulis susilaukė daugiau, nei bet koks lietuvis dailininkas šiandien, - rašo Henrikas Nagys Aiduose, - jis man -- ir daugeliui mano draugų liko tas pats keistas vaikinas, atvėręs mums duris į savo spalvotosios magijos pasaulį, artimą ir savą pasakos šalį, Didžiojo Nuotykio žemę, jis mums liko tas pats Le Grand Meaulnes -- visų neramios dvasios ieškotojų brolis.

Prisimenu pirmąją Kasiulio kūrinių parodą. *Ji skyrėsi nuo kitų* matytų parodų daug kuo. Pirmiausia, savo neįprasta tematika ir be galo subtiliu pastelių spalvingumu. Ir -- absoliučiu piešinio apvaldymu. Kasiulis yra vienas tų fenomenų (kaip muzikoje apdovanoti absoliučia klausa), kuriam ir sunkiausius piešinio sprendimus pavyksta išspręsti žaismingu lengvumu. Jau pirmojoj parodoj Kasiulis atvedė visus savo pasaulio *personažus: gatvės muzikantus*, cirkininkus, kritiškus modelių keistų dailininkų atelje, žmones, žvelgiančius lengvu sarkazmo šypsniu miestelėniškam pasaulyje, liūdnus pirklius žaismingose turgavietėse, skurdžius žemdirbius savo kasdieniškoj aplinkumoj, žvejus, paukščius, žuvis. O kiek vėliau, mes matėme jo aliejaus darbus, kur iš tamsaus fono žvelgė į mus vėl tie patys *savotiško pasaulio žmonės* -- dailininko dvasios bendraveidžiai ir bendrasieliai.

Vokietijoje į jo paveikslus vienu metu įsiliejo spalvota ornamentika. Ir vėl su tokia pat aistra ir su tokiu pat užtikrintumu, dailininko niekad nesustojusio vietoje, bet nuolat ieškojusio savo pasauliui autentiško braižo ir tikrojo šifro. Vienintelio šifro, kuris išskirtų jį iš visų kitų menininkų tarpo. Ne dėl garbės, ne dėl viešo pripažinimo, bet dėl būtinybės pasisakyti, vienintelio tikro akstino dideliam kūrėjui.

Ir tarpe visų šių spalvingų kompozicijų nuolat žavėjo Kasiulio meistriški piešiniai. Tušo škicai, kur keliom linijom apibrėžta žmogaus kūno gracija, anglies eskyzai, stulbinąs savo išbaigtumu ir tikrai eterišku lengvumu.

Kasiulio kūrybos pasisekimas Paryžiuje ir pasaulyje nestebina nė vieno, *kuris jį geriau pažino.* Tokių duomenų ir tokio atkaklaus veržlumo kūrėjas turėjo būti pripažintas ir iškeltas. Todėl teisingai sako garsiosios Paryžiaus galerijos savininkas ir kritikas Christian-Gilbert Stiebel -- Kasiulis susilaukė vieno iškiliausiųjų Paryžiaus dailininkų vardo be jokių išorinių triukų, be jokių protekcijų ir būgnų, vien tiktai *savo neeilinio talento* dėka. Savo kūrybinės technikos ir tematikos originalumu ir šviežumu.

Iš tiesų, vargu ar kuris dailininkas, per tokį trumpą laiką, susilaukė tokių stebinančių palyginimų -- jį lygino su Dufy ir Chagall, Daumier ir Matisse, Rouault ir viduramžių meisteriais. Ir visa tai rašė Paryžiaus kritikai, labai retai ir labai šykščiai dalinąs tokius komplimentus nepažįstamiems ateiviams. Nepamirškime, kad Paryžiuje, pačių prancūzų tvirtinimu, yra tūkstančiai gerų ir puikių dailininkų. Būti išrinktųjų šimte -- o toks šiandien yra Kasiulis -- yra tikrai reta garbė.

Kokia gi Kasiulio atrasta slaptinga kūrybinė formulė taip sužavėjo ir užkerėjo Paryžių ir kitas Europos sostines? Jų daug. Jų nenusakysi keliais žodžiais. Todėl grįžkime prie Kasiulio paveikslų ir pradėkime juos stebėti.

Jo įvairumas? Jo kūrinių ir tematikos turtingumas? Be abejo, tai vienas tos paslapties aspektų. Būti *nuolat kitokiu ir vis dėlto* išlikti tokiu pačiu -- yra viena didžiųjų dailininkų privilegijų. Kasiulio tapybinis stilius iš esmės niekad nepasikeitė. Jo savotiškas žvilgsnis į tikrovę liko nuolat tas pats: savotiškas nostalgijos, pietizmo, lengvos ironijos ir lyrizmo mišinys. Stebinanti alchemija. Taupiom detalėm fiksuojami kompoziciniai ir dvasiniai niuansai, trapūs, lengvi, transparentiški.

Jo kūriniuose jungiasi šiaurės žmogaus integralumas su pietietiška Paryžiaus gracija, todėl jį kritikai yra pavadinę lietuviu, galėjusiu gimti Paryžiuje. Gal kaip tiktai jo lietuviškos žemės žmogaus *nuovoka* išgelbėjo jį iš pavojaus, kurin puola visi Paryžiun atvykę užsieniečiai -- patekti Paryžiaus šablonan, nes ir toks egzistuoja tame originalumo ištroškusiam (ir jį adoruojančiam) mieste.

Kasiulio paveikslų dekoratyvus pobūdis, dažnai toks artimas orientališkiems kilimams, atmiešta lengvumo, gracijos ir nepaprasto koloritinio grynumo. Jo tamsus kūrinių fonas tarnauja magiškiems šviesų efektams, kokių retai ir Paryžius tematė. Rembrandto kompozicijų magiška šviesa dažnai kritikų minima, kaip aptariami Vytauto Kasiulio paveikslai. Ir viduramžių mistika, kuri, atrodo, buvo tokia gimininga jaunajam dailininkui. Tačiau mistika interpretuojama modernaus dailininko. Mistika, *panaši į Chagallio rytietišką ir* slavišką transcendenciją. Panaši, bet kitokia, nes atmiešta groteskos ir šilto žmogiškumo. Šiaurietčio ramybės, kuriam egzaltacija svetima. Kurio personažų galeriją sudaro menininkai, mėsininkai, *piemenys ir piemenaitės*, sėjėjai ir žvejai, muzikantai ir komiškai tragiški gamtos pavidalai: žuvys, paukščiai, daiktai.

Vytauto Kasiulio drąsa ieškoti neįprastų spalvinių ir kompozicinių sprendimų stebina kritikus. Jo nepaprastas pasitikėjimas savo technika ir neišpasakyta meilė savo vaizduojamiems objektams. Jo liekni, grakštūs, tiesūs žmonės *vaikščioja savo* pasaulyje tokiu lengvumu ir tokia gracija, tarsi, jie vieninteliai būtų radę neįmanomąją sintezę tarp viduramžių askezės, mistikos ir mūsų moderniosios eros skepticizmo ir ironijos. Terenas, kuriuo *jie vaikščioja, taip pat ne*įprastas, kasiuliškas: miestelėniška, pirmu žvilgsniu, paviršutiniška interieur aplinka, banalios kasdienybės dekoracijos, idiliškos gamtos iškarpos, bet visa tai tiktai kaip vitrinų stiklas, nes *už jų įžvelgiame tikrąjį* mūsų laikmečių foną. Už visų tų niekingų smulkmenų dvelkia į mus mūsų vienatvė, mūsų buitis, užgožta materijos. Todėl Kasiulio nature morte negyvi paukščiai tarytumei merkia mums akį, demas-

(Nukelta į 6 psl.)

KASIULIS — Sode (pastelė)

KASIULIS — Gaidžių pirkliai (aliejus)

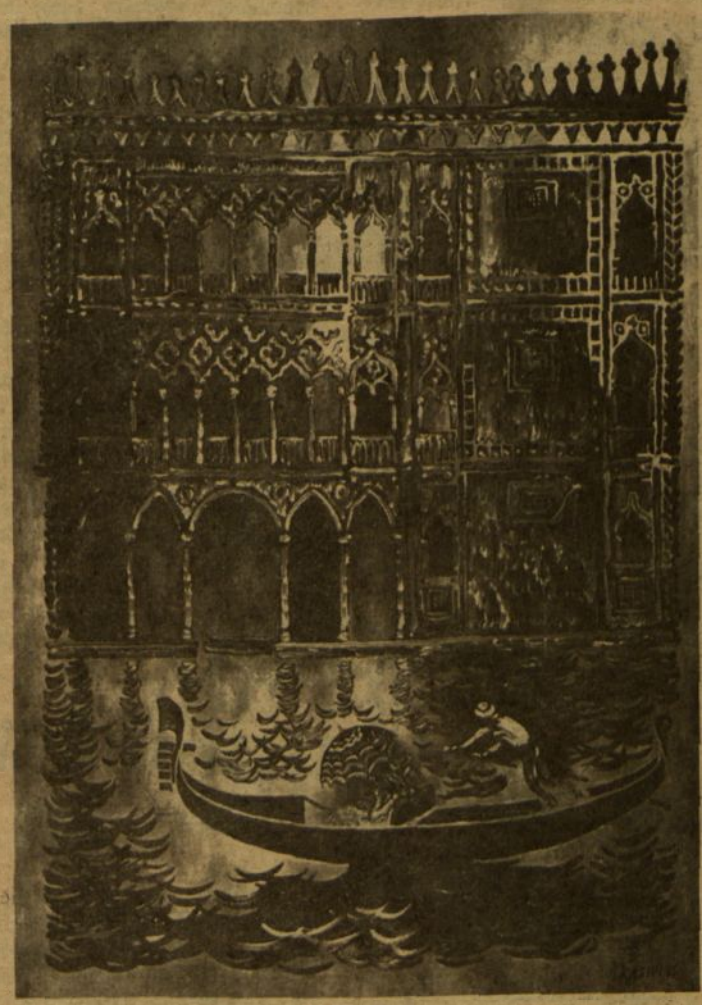

KASIULIS — Venecija (aliejus)

KASIULIS — Šokėjai (spalv. litografija)

KASIULIS — Gulinti moteris (pastelė)

KASIULIS — Arlekinas (pastelė)

Alės Rūtos romanas "Kelias į kaire"

E. ČEKIENĖ

Skaitydami knygą, ne visuomet ieškome joje ko nors naujo. Dažnai stengiamės matyti atvaizduotą gyvenimo tikrovę. Veikėjuose bandome atpažinti mums žinomus asmenis, jų gerasias ypatybes su visomis gyvenamo laikotarpio ydomis. Kartais tiktai knygoje pamatome, koks ištikrųjų blogas yra Jonas ar Petras, mums gerai žinomas kaimynas, nors knygoje atvaizduotas ir kitu vardu. Pagaliau, susimąstome atradę ir patys save, šiaip jau pilkoj kasdienybėj nuolat skubėdami, nespėdami stabtelti nei pagalvoti apie savo charakterio bruožus.

Vienas iš tokių šių dienų išeivijos lietuvių gyvenimo tikrovę vaizduojančių romanų yra Alės Rūtos "Kelias į Kairę", laimėjęs Dirvos premiją, kuriame ne vienas skaitytojas kurio nors veikėjo asmenyje norom nenorom atpažins save.

Šio romano veikėjai, žmonės su visais kasdieniniais ir atsitiktiniais gyvenimo nuotykiais bėgte prabėga pro skaitytojo vaizduotę, nė vienas neišsiskirdamas savo asmenybės pranašumu iš kasdienybėj sutinkamų žmonių. Veikėjų tarpe matome atvaizduotus trijų kartų imigrantus lietuvius, įvairių profesijų, įvairaus amžiaus, beveik visus nelabai išmintingus. Romano veikėjos Pušinienės leksikonu tariant, "nedakeptus". Jei taip rašytų ne lietuvis autorius, tai užvertęs paskutinį lapą pajustum tautinių jausmų įžeidimą už tokią neigiamą charakteristiką mūsų tautiečių, o būdamas lietuviu, turi su autore sutikti.

Labiausiai autorė iškėlė pirmųjų ateivių meilę savo gimtajam kraštui -- Lietuvai, bemokslių ūkininkų Pušinių asmenyse. Jie mylėjo, ilgėjosi tėvynės, buvo nepaprastai prisirišę prie savo žemės, bet nei kiek nemažiau prisirišę ir prie dolerio, kurį mylėjo labiau nei savo gyvybę, gailėdami išleisti net mirštant vaistams ir daktarui, gailėjo dukters mokslui. Iš gyvenimo nereikalavo nieko daugiau, tik pinigo ir turto, per kurį tikėjosi pajusti žmogišką vertę ir garbę iš kaimynų bei draugų. Tačiau jos romane, kaip ir gyvenime, turtingam vis per maža. Ir Pušiniai mirė nepajutę, kad gyveno vis bėgdami ir skubėdami, nes darbas darbą vijo. Nelengva praturtėti iš savo rankų darbo.

Tokių tautiečių mes visur sutinkame. Ką tik atvykę į šį kraštą stebejomės iš senųjų ateivių, bet po dešimtmečio ir naujieji ateiviai ne tik pasekė jų pavyzdžiu, bet ir pralenkė juos, ką autorė parodo skaitytojui daktarės Danguolės, senųjų Pušinių marčios, asmenyje. O ši, pašaukta prie mirštančio svainio, taip save apibudina:

"... Pranas miršta. Pranas. Kas jis man? -- Eilinis žmogus... Pakabinu triūbelę ir nusižiovauju. Kas man Prano merdėjimas? Naujiena? Tokių esu mačiusi šimtais. Visi gyventi nori, visi kenčia gyvybei baigiantis. Tik dėl jų, tik dėl šventos ramybės! Tegu manys, kad pagelbėjau. Pušinienė ry-toj glostys. Būsiu didvyrė..." (85 psl).

Po Prano, to tvirčiausio Dainorynės senųjų Pušinių ūkio darbininko, mirties, mirus ir senajai Pušinienei, nykstant senio jėgoms, naujoji ateivė Danguolė suka galvą, kaip greičiau paveldėti vyro tėvų ūkį.

"... Dainorynė laukia mano rankų. Tokia iššoka mintis kai tik tamsoje šmėsteli uošvių ūkio siluetas... Palikau Antaną, palikau Gailę. Kad nesimaišytų po kojomis ir nedrumstų minčių. Atvažiuoju senio Pušinio sveikatą patikrinti...

Gailė gaudosi pasimatymų, tėvas graužia plunksnakotį. Primink Dainorynę -- visi liūdni, visi gedi, ašaroja. Mirtis ateina ir praeina. Nelaukiama ir nepalydima... Gyvenimas veržiasi pro visus kraštus. Gyvenimas nelaukia, semkis jį rieškučiomis. Jei nepasisemsi, nutekės, praslinks pro tave, paliks tave džiūti ir merdėti. Darbas dar nėra visas gyvenimas... Praturėjimas nereiškia tik banko sąskaitos dydį. Aš noriu turtėti ir draugais, pramogų dažnumu ir įvairumu, noriu įsigyti nekilnojamų turtų, pripažinimo ir garso. Štai, kodėl man reikalinga ir Dainorynė. Ir tas nevykėlis Antanas. Jis, jeigu susitvarkytų, galėtų būti man ramstis. Jau vien dėl Dainorynės aš jam skyrybų neduosiu. Kvailys! Užsimanė skirtis" (192 psl).

"Taip, gyvenimas trumpas. Pušiniai nemokėjo naudotis juo, Pranas nemokėjo. Aš jau mačiau mirštant šimtus. Užtat išmokau gyventi. Išmokau branginti gyvenimą, palenkti jį sau po kojų. Man tik reikalingas vyro vardas ir jo namai. Patogumus pati sau susikursiu..."

Tai tokia yra romano svarbiausia veikėja daktarė Danguolė Pušinienė. Kitus visus veikėjus, kurie turi savyje šiek tiek idealizmo, autorė apibūdina tartum nepribrendusiais gyvenamam laikotarpiui, ne visai protingais.

Alės Rūtos romanas "Kelias į kairę" susideda iš visos eilės, pirmą žvilgsnį metus, atskirų novelių su įvairiomis antraštėmis ir pagalvoji, jog romanu tik per klaidą pavadintas. Tačiau, pradėjus skaityti, nuomonę tenka pakeisti. Tais atskirais aprašymais kiekvienas romano veikėjas pasakoja savais žodžiais apie save ir savo gyvenimo aplinką, apie žmones, tarp kurių jis gyvena ir bendrauja.

Autorė šiame romane iškelia daug ir įvairių šių laikų lietuvių visuomenėje ir atskirų žmonių sąmonėje glūdinčių problemų, bet jų neišnarplioja, tai paliekant pačiam skaitytojui. Supažindina mus su eile veikėjų, bet visai ryškaus, atmintin įstringančio charakterio nesukuria. Aplamai, romanas parašytas lengvu, maloniu stiliumi ir patraukliai skaitomas. Gaunamas Dirvoje, kaina 3 dol.

Kasiulis...

(Atkelta iš 5 psl.)

kuodami savo nykią ir kartu drovią mirties nuogybę. Todėl jo kūrinių įsimylėjėliai tokie bejėgiškai naivūs, truputį juokingi, bet kartu ir graudūs.

Todėl jo paveikslų visi žmonės išlieka dekoratyviam plane -- tik dalinai angažuodamiesi, tarsi, sąmoningi savo pusiau žmogiška, pusiau estetiška egzistencija.

Vytautas Kasiulis savo kūrinių apipavidalinime atidengia vieną esminį fenomeną: neišsemiamą techninių galimybių resursą. Kiekviena nauja paroda liudija, kad jis savyje dar nešiojasi šimtus naujų būdų ir kelių, kaip išsakyti savo kūrybinę tiesą. Pastelėse mus stebina iki smulkiausų detalių išieškoti spalvų akordai, užtikrintai akcentuoti reljefai, iš tamsaus fono išgauta vienkartinė kolorito šviesa, subtilių kontrastų pagalba. Grafikos kūriniai pasižymi ta pačia įgimta gracingo dekoratyvumo visuma -- jie ornamentalūs, transponuojami taupiausiom priemonėm, kurios pabrėžia ir iškelia vaizduojamųjų objektų esmingiausius elementus bei bruožus. Ir visa tai atlikta skoningai iki rafinuotumo, nevartojant tradicinės perspektyvos (dažnai, beveik kilimine technika), atmetus bet kokį šabloną ar trafaretą, švelniai ir subtiliai, drąsiai, o tačiau kartu ir begaliniu lyriškumu, gracingai ir visuomet įtikinamai.

Dėl šių įgimtų neeilinio dailininko savybių Kasiulį pamilo ir norėtų pasisavinti Paryžius. Dėl šio vienkartinio šviežumo ir autentiškumo jis liks garsių vardų galerijose ir mūsų dailės istorijoje, kaip vienas šio amžiaus kūrėjų, radusių magišką raktą į pasaulį, kur "visi žmonės -- poetai, visi daiktai -- papuošalai ir visi sodai yra Rojaus sodai".

DIRVOJE GALIMA ĮSIGYTI ŠIAS KNYGAS

LIETUVIŠKAS LIBERALIZMAS, Vytautas Kavolis	3.50
LITHUANIA UNDER THE SICKLE AND HAMMER, J. Petrutis	1.50
MOTINA IR MOKYTOJA, Šv. Tėvas Jonas XXIII	1.50
TERESĖ NEUMANNAITĖ, J. Burkus	3.00
TWENTY YEARS' STRUGGLE FOR FREEDOM OF LITHUANIA, Juozas Audėnas	1.50
TAUTOS PRAEITIS,	3.00
ANTANAS VANAGAITIS, Vyt. Alantas	2.00
VIKTUTĖ, Šatrijos Ragana	2.00
Minkštais viršeliais	1.50
ŠV. JONAS BOSKO, Kun. Jonas Lemoyne	5.00
ŽMONĖS ANT VIEŠKELIO, Liudas Dovydėnas	1.00
TŪKSTANTIS IR VIENA VASARA, Liudas Dovydėnas	2.50
LORETA, Stasius Būdavas	1.80
ŠILKAI IR VILKAI, Runcė Dandierinas	1.00
NEGĘSTANTI ŠVIESA, Pranas Garšva	3.50
NEPRIKLAUSOMOS LIETUVOS PINIGAI, Jonas K. Karys	5.00
ALMA MATER, R. Spalis	5.00
TAMSIAUSIA PRIEŠ AUŠRĄ, Bronys Raila	5.00
CROSSES, V. Ramonas	4.00
RELIKVIJOS (poezija), Nerima Narutė	2.00
ART COLLECTION (išleido Tėvai Pranciškonai)	6.00
LITHUANIA (Albumas), V. Augustinas	5.00
VARDAN DIEVO (maldaknygė vaikams) kun. St. Yla	1.00
RESPUBLIKA, Stasys Laucius	1.50
NAMAI ANT SMĖLIO, Jurgis Gliauda	2.00
VISGAILIS, Jonas Vėgėlis	3.00
DOLERIS IŠ PITSBURGO, Stepas Zobarskas	.80
VIDUDIENIO SODAI (poezija), Bernardas Brazdžionis	4.00
UŽBURTI KELIAI, A. Giedrius	3.00
ŽALIOJOJ LANKELĖJ, Kostas Ostrauskas	3.00
KELIAS Į KAIRĘ, Alė Rūta	3.00
IŠ PASKENDUSIO PASAULIO, Bronys Raila	5.00
TRIJŲ ROŽIŲ ŠVENTĖ, Nadas Rastenis	5.00
HOUSE UPON THE SAND, Jurgis Gliauda	3.95
GYVENIMAS YRA DAILUS, Vytautas Volertas	2.50
POPULAR LITHUANIAN RECIPES, Josephine J. Dauzvardis	2.00
ANGELAI IR NUODEMĖS (novelės), R. Spalis	2.00
Minkštais viršeliais	1.50
VLADAS NAGIUS - NAGEVIČIUS, Dr. B. Matulionis	6.00
LIETUVIŲ KALBOS SINTAKSĖ, Leonardas Dambriūnas	2.50
SAULĖS GRĮŽIMAS, A. Baronas	2.00
Minkštais viršeliais	1.50
KALVOS IR LANKOS, Alb. Baranauskas	2.00
TERORO IR VERGIJOS IMPERIJA SOVIETŲ RUSIJA, K. Bielinis	2.50
BLAŠKOMOS LIEPSNOS I ir II tomai, F. Neveravičius po	2.00
DU MEDINIAI IR TRYS GELEŽINIAI KRYŽIAI, A. Šukys	3.00
VYNUOGĖS IR KAKTUSAI (poezija) J. Švabaitė	2.00
DAILININKAS RAUBA, Vincas Ramonas	3.50
MOKSLAS IR RELIGIJA, Dr. J. Prunskis	2.00
DERLIAUS VAINIKAS (poezija), Juozas Mikuckis	4.00
Minkštais viršeliais	3.00
PETRAS ŠIRVOKAS, Juozas Švaistas	2.75
MOTULĖ PAVILIOJO, Lazdynų Pelėda	.60
VARPAI SKAMBA, St. Būdavas	2.50
MEMOIRS OF A LITHUANIAN BRIDGE, V. Kudirka	2.00
NUO IMSRĖS IKI ORINOKO, A. Sabaliauskas	2.00
ŽMOGAUS GENEZĖ, Vyt. Kavolis	1.00

Užsisakant knygas, čekį ar money order siųsti šiuo adresu: **Dirva, 6907 Superior Ave., Cleveland, Ohio 44103.**

Algimantas Mackus apie lietuvių poeziją

Praėjusiais metais gruodžio 7 d. dar prieš tragišką mirtį, poetas Algimantas Mackus Los Angeles Dailiųjų Menų Klube padarė įdomų pranešimą apie lietuvių poeziją, kurio ištrauką čia spausdiname.

-- Apie naują lietuvių poeziją kalbėsiu netiesiogiai. Atrodo, lietuvių literatūroje nėra žanro, turinčio tvirtą tradiciją, bet lietuvių poezija tokią tradiciją turi. Nuo liaudies dainų.

Išeivijoje esame privilegijuoti, galį netrukdomai vystyti saviveiklą. Vaitkus, Aistis, Brazdžionis, "žemininkai" -- subrandino emigracinę lietuvių poeziją. Lietuvių poezijos gimimas dvilypis.

Mūsų poezija gimė su Antanu Baranausku, gal daugiau su Baranausku, nei su Donelaičiu. Nes Baranauskas neturėjo didaktinio momento. Tiesa, Baranauskas savo "Anykščių šilelį" rašė norėdamas lenkuojantiems parodyti lietuvių kalbos grožį. Donelaitis savo "Metus" rašo norėdamas iškelti lietuvių ūkininkų sunkią būklę Prūsijoje. Donelaitis savo kūrinyje ir dejuoja, ir aimanuoja, gi Baranauskas atskleidžia tyrą lietuvių poetinės kalbos grožį.

Lietuvių poezija turi tradiciją ir į ją atsiremti garbė. Nei Vaičaitis, nei Vienažindis nebuvo būtini mūsų poezijos raidai, kaip ir Strazdelis, nors jie paliko eilėraščių. Po Maironio atėjusieji dėjo naują pagrindą mūsų poezijai, ją tobulino. Jie ėjo kartomis. Mykolas Vaitkus reikšminga figūra mūsų poezijoje. Atėjusi po Maironio karta žengė atgal, nebuvę didesnio nei už Baranauską, nei už Donelaitį. Gal jie negalėjo sutilpti viename laike su Maironiu. Nuo Sruogos "Saulė ir smiltys" knygoj atpažintas žodžio skambėjimas. Tą atpažinimą praplėtė Binkis.

Aistis - Brazdžionis - Nagys yra reikšminga trejukė, mums palikę posakių ir posūkių. Tai buvo pirmoji karta, gimusi nepriklausomoje Lietuvoje ar joje brendusi. Kazio Binkio jokiai kartai negalima priskirti, nes jis buvo didesnis poetas. Kažkada Nyka-Niliūnas "Aiduose" Keturius Vėjus įvertino. Beje, prie minėtos trejukės įskaitytinas ir Antanas Miškinis.

Paskutinė karta prieš "žemininkus" nepriklausomoje Lietuvoje turėjo labai daug problemų. Kaip naujai atsistojusiai valstybei, tokių problemų būna net poetams. Tuo laikotarpiu jie parašė begaliniai daug patriotiškų eilėraščių, jų tarpe ir visai neblogų. Aš nežinau kitos valstybės, kur per tokį trumpą laikotarpį poetai būtų sukūrę tiek daug ir tokios geros poezijos, kaip įvyko nepriklausomoje Lietuvoje.

Kiekvienas įgyvendintas idealas turi savo nusivylimo grūdų. Nepriklausomybėje jie džiaugėsi tobulu savo valstybės apskritimu. Be jų kartos gal nebūtų "žemininkų".

"Žemininkų": Bradūno, Niliūno, Nagio, Kėkšto, Mačernio poezijai niekas nerašo eilių, minėjimuose nedeklamuoja. Poezija su mintimis ar be minties ne esminis dalykas. "Žemininkai" pirmieji pamatė, ką kiti nemato. "Žemės" poezija yra pirmoji mūsų poezijos karta, rašanti patriotiškai. "Žemininkai" nesistengia būti poetais gyvenime, jie atėjo be manifesto. Visoj lietuvių poezijos grandinėje "žemininkų" poezija yra natūrali poezijos viršūnė.

L. Žitkevičius yra pasakęs kelias labai svarbias lieratūrines tiesas kaip: "kas poezijoj gyvena, tas poezijos nerašo". H. Radauskas yra egzilas savo tėviškėje.

Užsiminęs apie savo eiles, A. Mackus sakė, jo dainoj apie bitelę yra labai daug jo jaunystės. Bitelė yra mergaitė, tai ryšys surišantis dainą.

Kai kurie J. Tysliavos eilėraščiai turi labai ryškią vietą mūsų poezijoj. Mūsų nepriklausomos Lietuvos poetai per pora dešimčių metų sukūrė daugiau, kaip kitose valstybėse per pora šimtų metų.

Mačerno poezijos negalima vertinti numeriais. "Žemininkai" yra savarankūs, nieko bendro neturintieji su anksčiau buvusiais. Mačernį vertinti be galo sunku. Jis mūsų poezijoj yra kertinis akmuo. Binkio "Generalinė repeticija" yra absoliučiai tobulas kūrinys. Mačernis buvo pavėluotas bohemos kompleksas. Jis tebuvo pastanga, o ne rezultatas.

Po A. Mackaus paskaitos įsiterpęs Milton Stark paklausė: "Kodėl, Mackau, nerašai apie Lietuvą?"

Mackus atsakė klausimu: "Ką Jūs suprantate, kada rašoma apie Lietuvą?" Ir sakė: "Man Lietuva nėra vien laukas, kelias, kryžius. Man Lietuva yra ir Vilnius".

M. Stark: "Man Lietuva yra miškai, ežerai. Reikia Lietuvą dabar paimti naujoviškai, nekalbėti apie Džaną, kuris randasi kaž kur Afrikoje. Ponas Mackus turi dainuoti apie Lietuvą. Ar jūs savo poezijoj turite namus?"

A. Mackus: "Aš nuomoju butą".

Algirdas Gustatis: "Mackaus poezijoj yra lietuviškos nuotaikos, lyrinio lietuviško spalvingumo, vietomis lyg sengalvėlės apsupančios jų beklausančius nau-jutėliai paežeryje išbaltintomis drobulėmis, pakaikštėmis, prijuostėmis ar ištisomis staldengtėmis.

Pranas Lembertas: "Kodėl nesuminėtas Putinas"?

A. Mackus: "Tiesa, Putinas įtrauktinas į mūsų žinomų poetų gretas. Ir Sruoga. Pacitavo Sruogos: Supasi, supasi lapai nubudinti. Iš kitų poetų: Aiščio iškiliausias eilėraštis: Tą vakarą ištvino upės, Maironio: Įsisupus plačiai, Brazdžionio: Kas tas, kas tas, kuris ateina per gadynes, Radausko: Aš mačiau šiandieną veidą, Bradūno: Skalbėja; ir: Mano gentis kaip šuo.

Baigus pranešimą, A. Mackus prašė dabar jo neskelbti spaudoje, nes kalbėdamas be užrašų, bus daug ką praleidęs ar netiksliai išsireiškęs. Paskelbus kaip jo kalbėta, sakė "įsigyčiau priešų visam amžiui". Atsakiau, kad tas pranešimas, mano užrašytas, vistiek eis į Dailiųjų Menų Klubo metraštį, nes visad taip daroma. Jis neprieštaravo.

Likimui žiauriai išplėšus Algimantą Mackų, jau galima paskelbti, kas jo buvo kalbėta DMK susirinkime.

Algirdas Gustaitis

LVS Ramovė Clevelando skyriaus naujoji valdyba, išrinkta praeitą savaitę įvykusiame susirinkime. Sėdi iš kairės: Knystautas, Mikoliūnas, Mainelis. Stovi: Gaižutis ir Lūža.

V. Pliodžinsko nuotrauka

Tinkami rūbai duoda gerą savijautą

DĖMESIO

Pas mus Jūs rasite vyrų pasaulį! — Mes aprengsime Jus nuo galvos iki kojų. Puikiausias pasirinkimas geriausių gaminių vyrų aprangai.

BOTANY „500" kostiumai ir paltai, MANHATTAN marškiniai, LEE ir DISNEY skrybelės. Krautuvėje Jūs laukiami kasdien, o sekmadieniais nuo 10 iki 4 val.

H. Seigan

VYRIŠKŲ RŪBŲ IR BATŲ KRAUTUVĖ

4630-32 S. Ashland Ave., Chicago 9, Ill. Telef. YA 7-1272

Čia gausite geras prekes pigesne kaina ir ilgesniam išsimokėjimui be nuošimčių! Mandagus patarnavimas lietuvių kalboje.

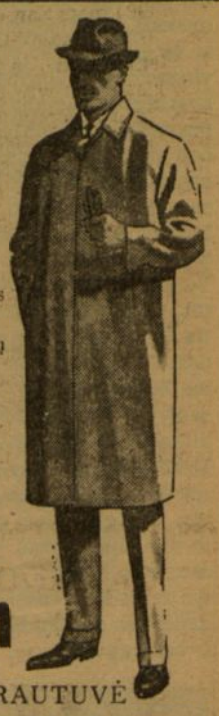

PETKUS

LAIDOJIMO ĮSTAIGA

MARQUETTE PARK CHICAGO

2533 W. 71 St. Tel. GR 6-2345-6

CICERO ILLINOIS

1410 S. 50 Ave., Tel. TO 3-2108-9

TRYS MODERNIOS KOPLYČIOS

CLEVELANDE IR APYLINKĖSE

BALFO AUKŲ VAJAUS KOMITETO PRANEŠIMAS

Balfo aukų vajaus komitetas yra gavęs prašymų pratęsti Balfo aukų rinkimą iki š.m. vasario 10 d. Prašytojai sako, kad jie norėtų Balfui aukoti, bet per šventes turėję labai daug išlaidų.

Komitetas, visą tai turėdamas omenyje, Balfo aukų vajų pratęsia iki š.m. vasario 10 d. Nors ir nedaug, bet dar yra tokių, kuriems pakartotinai per paštą pasiųsti Balfo aukų vokai, tačiau dar nėra davę jokio atsakymo. Primenam visiems, kad daugiau jokių pakartotinų prašymų nebedarysime ir, kad, negavę iš jų jokio atsakymo, po vasario 10 d. juos laikysime atsisakiusiais Balfui aukoti.

Balfo aukas prašom siųsti šiuo adresu: Balfas, c/o Mr. Jonas Balbatas, 19711 Muskoka Ave., Cleveland, Ohio 44119.

Balfo aukas priima ir visi kiti Balfo aukų vajaus komiteto nariai: Balfo direk. dr. V. Ramanauskas, P. Mikšys, K. Gaižutis, A. Banis, V. Čyvas, A. Karsokas, J. Kuzas, J. Mikonis, F. Navickas ir P. Zigmantas.

* A. STEPHENS MOTERŲ CHORAS vasario mėn. 20 d. 1965 m. atvyksta į Clevelandą ir koncertuos Naujosios parapijos salėje.

TINKLINIO TURNYRAS

Šį šeštadienį, sausio 30 dieną, LSK Žaibas rengia didelį moterų tinklinio turnyrą. Turnyras vyks nuo 10 val. ryto iki 8 val. vakaro, Myron T. Herrick Junior High School, 5407 McBride Avenue, netoli Broadway ir East 55 gatvių sąnkryžos. Šešių komandu grupėje dalyvaus dvi geriausios moterų tinklinio komandos šiapus Mississippi -- Rebels iš Chicagos ir Challengers iš South Bend. Šios komandos pasidalino penktą vietą pernai metų Amerikos Tinklinio Pirmenybėse. (Pirmas keturias vietas užėmė Californijos ir Texas komandos.) Taip pat dalyvaus 1964 metų Kanados čempionės -- Toronto V-Club Rivals. Iš vietinių komandų šiame aukštos klasės turnyre dalyvaus tik LSK Žaibas Moterų Tinklinio Komanda, kuri nuo 1962 metų yra Amerikos Tinklinio Sąjungos Ketvirtosios Apylinkės (kuriai priklauso Ohio, Kentucky ir West Virginia) čempionė.

Tinklinis yra įdomus ir nuostabiai gyvas žaidimas -- kai žaidžiamas teisingai -- reikalaująs žaibiškų refleksų, jėgos, kūno koordinacijos, orientacijos, inteligencijos, bendradarbiavimo dvasios. Ateikite ir duokite mums progą Jums tą įrodyti.

LSK Žaibas

INFORMACINĖ PASKAITA

Kanadietis W. Cleo Skousen vasario 8 d. 8 val. vakaro Engineer Auditorijoje, kampas St. Clair ir Ontario St., skaitys informacinę paskaitą apie komunizmą bei komunistų pastangas užkariauti pasauliui.

Skousen yra vienas iš "American Opinion" paskaitininkų grupės narių, 15 metų tarnavęs FBI ir keletą metų išbuvęs Salt Lake City policijos vadu. Jis yra žurnalistas ir autorius plačiai paplitusios knygos "Komunistas be drabužių". Priklauso Notre Dame universiteto Teisių Fakulteto ilgamečio dekano Clarence Manion patriotiniam sąjūdžiui "American Opinion".

Bilietai į šią paskaitą gaunami pas advokatą Julių Smetoną, tel. ER 1-4333 ar ER 1-4675 ir TO 1-4700, Ext. 75. J.S.

* LIETUVIŲ SALĖS BENDROVĖS metinis akcininkų susirinkimas įvyko sausio 25 d. Išklausius metinės veiklos ir esamos padėties pranešimų, bendrovės dalininkai išrinko naują valdybą, į kurią įėjo: Apanavičius, Banys, Bernotas, Dučmanas, Gatautis, Halaburda, Mačys, Malskis, Virbalis. Į kontrolės komisiją išrinkti: Braziulis, Razgaitis ir Samas.

* CLEVELANDO ORKESTRO koncertai vasario 4 ir 6 dienomis Severance Hall pasižymės ne tik rinktine orkestro programa, bet ir rinktinių solistų bei choro pasirodymais.

Garsusis anglų pianistas Clifford Curzon, choras su solistais S. Endich, J. Hobson, E. Haeflinger ir Th. Paul, dalyvaus Beethoveno kūrinių išpildyme.

* CLEVELANDO VISUOMENININKAS ir lietuviškos spaudos bendradarbis A. Šemeta su ponia ir dukrele buvo išvykęs atostogų į Amerikos vakarus. Ilgesnį laiką viešėjo Los Angeles, kur aplankė lietuviškojo gyvenimo veikėjus. Šemetų sūnus Vytautas Los Angeles mieste dirba kariuomenės teisme eidamas vyriausio prokuroro pareigas.

* A.L.R.K. MOTERŲ SĄJUNGOS, 36 kuopos susirinkimas įvyks šį sekmadienį, sausio mėn. 31 d. tuoj po lietuviškų pamaldų Naujos Parapijos salėje. Narių dalyvavimas būtinas.

"EGLĖ ŽALČIŲ KARALIENĖ" CLEVELANDE

Chicagos Scenos Darbuotojų Sąjunga š. m. vasario mėn. 6 d., 7 val. vak., Slovėnų Auditorijoje stato K. Jurašūno 3 veiksmų liaudies pasaką "Eglę žalčių karalienę". Režisierius — Zita Kevalaitytė - Visockienė, dailininkas — Jurgis Daugvila, kostiumai — Vandos Balukienės, baletas — Gražinos Giedraitienės, apšvietimas — Kazio Čijūnėlio. Vaidina geriausios sąjungos pajėgos.

Bilietus galima užsisakyti pas Petrą Maželį telef. 371-4729 ir Romą Zorską telef. UL 1-5258 ir prieš vaidinimą Slovėnų salėje.

Šokiams gros moksleivių orkestras. Bus ir bufetas.

Bilietų kaina 3, 2 dol. suaugusiems ir 1 dol. moksleiviams. Moksleiviams bus skirtos vietos balkone, prižiūrint atitinkamiems globėjams.

• **Latvių Jaunimo Centras** Clevelande steigiamas latvių liuteronų parapijos. Jau yra statomi namai, kuriuose tilps latvių mokykla, būklas skautams ir skautėms, chorams ir jaunimo pobūviams. Namuose bus ir salė, talpinanti 200 žmonių.

Namų statybai latvių dainų šventės komitetas paskyrė savo pelno likutį — 5,000 dol. — Paskyrimas dar turės būti patvirtintas Amerikos Latvių S-gos valdybos, bet neabejojama, kad tai tik formalumas.

Ta proga latvių dainų šventėms ruošti komitetas priėmė taisykles, kuriomis numatomos premijos chorams, keliaujantiems su daina po latvių kolonijas.

* A. BARANAUSKIENĖ A.L.R.K. Moterų Sąjungos narė, žinomo senosios lietuvių kartos veikėjo Felikso Baranausko žmona, buvo susilaužiusi ranką. Gydėsi Clevelando poliklinikoj Dr. J. Stankaičio priežiūroje. Dabar sveikstą namuose.

• **Visais apdraudos reikalais** kreipkitės į prityrusius ir maloniai patarnaujančius draudimo agentus: V. Giedraitį telef. 944-6835, ar į Z. Obelenį tel. 531-2211.

REIKALINGA ŠEIMININKĖ

bendram namų ruošos darbui. Pageidautina mylinti vaikus, kad padėti motinai. **Nereikia skalbti.** Gyventi tenka kartu. Rekomendacijos. **Aukštas atlyginimas. Tel. 831-8820.**

Neringos tunto skautės, laimėjusios deklamavimo ir skaitymo varžybas. Pirmoj eilėj iš kairės: R. Giedraitytė, L. Švarcaitė, S. Kazėnaitė, J. Bakūnaitė, R. Matulevičiūtė. Antroj eilėj: R. Juodikytė, Z. Gruzdytė, tuntininkė Butkienė, D. Bielinytė, D. Vasarytė, R. Butkutė, A. Kavaliūnaitė, M. Ežerskytė, V. Gaižutytė. Nuotraukoje trūksta V. Piliūtės, V. Nasvytytės ir D. Kavaliūnaitės.

V. Pliodžinsko nuotrauka

DEKLAMAVIMO KONKURSAS

Š. m. sausio 23 d. įvyko "Neringos" Skaučių Tunto dailiojo skaitymo ir deklamavimo konkursas. Komisijos sprendimu, suskirsčius deklamavusias jaunąsias seses pagal amžių ir kt., paskelbė šias laimėtojas: I vieta: Irena Bakūnaitė, Vilija Nasvytytė, Daiva Bielinytė, Aldona Kavaliūnaitė, Dalia Kavaliūnaitė, Dalia Vasarytė; II - vieta: Rūta Giedraitytė, Laima Švarcaitė, Saulutė Kazėnaitė, Zosė Gruzdytė, Rūta Butkutė ir III - vieta: Vida Piliūtė, Rūta Juodikytė, Regina Matulevičiūtė, Vida Gaižutytė ir Marytė Ežerskytė.

Šis konkursas davė progos jaunimui padirbėti ir pasimokyti lietuvių kalbos ir tarimo. Malonu pastebėti, kad jaunesniosios skautės parodė didelį susidomėjimą konkursu, ko, be abejo, nebūtų galima pravesti be pasidarbavusių jų vadovių ir tėvelių pagelbos. Laimėjusios sesės bubo apdovanotos lietuviškomis knygomis su atatinkamais įrašais. Konkurse pasigesta vyresniųjų skaučių dalyvavimo, ir didesnio skaičiaus jaunimo, nes šis parengimas nebuvo rengtas pelno tikslu, bet sudaryti progą jaunimui keletą valandų pasilinksminti. Laimėjusias konkursą seses norėtumėme išgirsti artimiausia proga, pav. tradicinėje Kaziuko mugėje, kuri įvyks š. m. kovo 7 dieną.

Dalyvė.

Deklamavimo ir skaitymo varžybų įvertinimo komisija. Sėdi iš kairės: Balašaitienė, Jonaitienė, Švarcienė, Jokūbaitienė ir dr. A. Butkus.

V. Pliodžinsko nuotrauka

PARDUODAMI NAMAI

Naujas namas. 2 miegamieji žemai, 2 viršuje, dvi vonios, graži didelė virtuvė, padalintas rūsys, į pietus nuo Euclid Ave.

—

Visai nauji 2 namai Wickliffe, Ohio, vienas turi 3 miegamus, kitas 4. Patogus gyventi.

—

Richmond Hts., Ohio turime 2 plytinius naujus namus. Labai gerai ir patogiai įrengti.

—

4 miegamieji. 2 vonios, 3 garažai. Visai arti prie Lake Shore ir Neff Road. **Pigus.**

United Multiple Listing Service

Norintieji pirkti, parduoti ar išmainyti, prašome skambinti

EAST SHORE REALTY
Juozas Mikonis — Realtor
780 E. 185 gt. IV 1-6900
arba vakarais KE 1-2190

Visais apdraudos reikalais kreipkitės į vieną iš seniausių apdraudos įstaigų Clevelande.
Mūsų "Stock Casualty Co's" duoda 15-25% nuolaidos geriems mašinų vairuotojams.
ATSTOVAS
VYT. SENKUS
WO 1-6820
Office ME 1-5997
M. A. SCHNEIDER CO.
2710 Lorain Ave.,
Cleveland, Ohio

Naturally
SUPERIOR SAVINGS
SINCE 1909
13515 EUCLID AVE.
6712 SUPERIOR AVE.
HOME and REMODELING LOANS
....
INSURED SAVINGS

PAGLIO'S RESTAURANT and LOUNGE
239 Richmond Rd. at Chardon Rd.
Richmond Heights, Ohio 44132
AN 1-2040
AMERIKIETIŠKI IR ITALIŠKI VALGIAI.
Atdaras septynias dienas į savaitę.
Lietuvaitė savininkė — galite kalbėti lietuviškai.
Lietuviai mielai laukiami svečiai.

COLONIAL FLOWER SHOPPE
GĖLĖS KIEKVIENAI PROGAI
Conveniently located one block from Jakubs & Son Funeral Home.
IVanhoe 6-5055 890 East 185 St.
Cleveland, Ohio 44119

JAKUBS & SON
FUNERAL HOMES
Vėsinamas oras Jūsų patogumui
Della E. Jakubs & William J. Jakubs
Licensijuoti laidotuvių direktoriai ir balsamuotojai
35 metai simpatingo ir rimto patarnavimo
6621 Edna Avenue EN 1 - 1763
936 East 185th St. KE 1 - 7770

CANADOS OPEROS SOLISTĖ, KYLANTI DAINOS IR VAIDYBOS MENO ŽVAIGŽDĖ
LILIJA ŠUKYTĖ
CLEVELANDE
Jos REČITALIS įvyks
1965 M. SAUSIO 30 D., 8 VAL. VAK.,
MUZIKOS INSTITUTO SALĖJE, 11021 East Blvd.
(NETOLI ČIURLIONIO ANSAMBLIO NAMŲ).
Rečitalis bus turtingas žymių kompozitorių kūriniais; lietuvių, prancūzų, vokiečių, ispanų dainomis ir operų arijomis.
Nepraleiskime šios retos progos dalyvauti žavios ir iškiliosios solistės rečitalyje.
Kvietimus galima užsakyti telefonu:
A. Puškoriūtė 851-9149
F. Eidimtas 881-1921
R. Zorska UL 1-5258.
Įėjimas nuo 1 iki 3 dol.
Rengia LB Clevelando I-os Apyl. Valdyba

DIRVA

TAUTINĖS MINTIES LIETUVIŲ LAIKRAŠTIS

• **"Palik Ašaras Maskvoje"**, Barboros Armonienės knyga, keliomis laidomis išleista angliškai (Leav Your Tears in Moscow) ir išversta į septynias kitas kalbas, jau atspausdinta lietuviškai. Knygos lietuviškąją laidą atspausdino ir išleido Vilties leidykla. Šiuo metu baigiami knygos įrišimo darbai Clevelande ir ji neužilgo jau pasirodys knygų rinkoje. Knygos kaina — 3 dol.

Platintojai ir pavieniai asmens prašomi jau iš anksto užsisakyti iš pranešti, kiek egz. tos knygos išsiųsti, šiuo adresu: Dirva, 6907 Superior Ave., Cleveland, Ohio 44103.

• **L.S.T. Korp! Neo-Lithuania ir Tautinis Akademinis Sambūris** Chicagoje š. m. vasario mėn. 20 d. ruošia tradicinį Užgavėnių blynų balių **B. Pakšto svetainėje, 2801 W. 38th St.**

Svečiai bus vaišinami šaltais užkandžiais ir užgavėnių blynais. Šokiams gros B. Pakšto orkestras. Pradžia 7 val. 30 min. vakaro.

Korp! Neo-Lithuania juniorai žada pasirodyti su būdinga staigmena.

Vietas prašome iš anksto rezervuotis pas **Aleksą Siliūną — 6839 S. Rockwell Ave., tel. PR 8-0149** nuo 6 iki 8 val. vakarais.

L.S.T. Korp! Neo-Lithuania ir L. T. Akademinio Sambūrio valdybos kviečia visus savo narius su jų draugais ir bičiuliais atsilankyti į šį Užgavėnių blynų balių.

ĮAMŽINO DR. DOMINIKOS KESIŪNAITĖS ATMINIMĄ

Šių metų sausio mėn. 20 dieną pasiųsta 100 dol. auka 16-tos Vasario gimnazijos fondui ir v. s. Dr. Dominikos Kesiūnaitės vardas bus įrašytas į paminklinę gimnazijos lentą.

Šis įrašas ateities kartoms kalbės apie v. s. Dr. Dominikos Kesiūnaitės nuveiktus darbus lietuviškai skautybei ir mūsų tėvynei Lietuvai.

Pinigus suaukojo skautininkės per Seserijos Vadijos socialinį skyrių.

Skautiškas ačiū visoms aukojusioms.

v. s. Izabelė Jonaitienė
Soc. skyr. vadovė

WATERBURY

VASARIO 16 ŠVENTĖ

Waterburio ALT'as Lietuvos Nepriklausomybės minėjimą kasmet suruošia įspūdingai, o šiemet taip pat deda visas pastangas, kad programa būtų įdomi, ilgai neužsitęstų ir galimai daugiau surinkti aukų Lietuvos laisvinimo reikalams.

Vasario 16 dienos rytą bus iškelta mūsų trispalvė vėliava prie miesto valdybos rūmų.

Vasario 21 dieną 11,30 val. šv. Juozapo bažnyčioje bus laikomos iškilmingos pamaldos už Lietuvą, dalyvaujant organizacijų vėliavoms, o 3-čią val. po pietų lietuvių parapijos salėje įvyksta iškilmingas minėjimas.

Šiemet Waterburio lietuviams tenka ypatinga garbė, nes pirmą kartą Tautos šventės proga į šią seną lietuvišką koloniją atvyksta mūsų tėvynės reprezentantas, Lietuvos Atstovas p. Juozas Kajeckas iš Washingtono ir pasakys pagrindinę kalbą. Kas seka veiksnių pasisakymus, žino, kad p. Kajeckas yra talentingas kalbėtojas.

Praeityj, o vpač pernai, ypatingai smarkiai siaučiant žiemos audrai, waterburiečiai pasigerėtinai skaitlingai į minėjimą susirinko ir dosniai aukojo. Tikėtina, kad ir šiais metais waterburiečiai įrodys savo gilią meilę ir atjautimą brangiai Lietuvai skaitlingu atsilankymu ir nepaširkštės aukų.

Č.

NEW YORK

VASARIO 16 ŠVENTĖ

Amerikos Lietuvių Tarybos New Yorko skyrius jau ruošiasi 16 vasario minėjimui, kuris įvyks 14 vasario, 4 val. p.p. visiems žinomoje "Webster Hall".

Invokaciją atkalbės kun. N. Pakalnis, Apreiškimo parapijos klebonas. Operetės Choras, vadovaujamas Vyt. Strolios, giedos Amerikos ir Lietuvos himnus ir maldą. Kalbą pasakys dr. B. Nemickas. Meninę programos dalį atliks solistė Irena Stankūnaitė, akompanuojant pianistui Aleksui Mrozinskui, tautinių šokių grupė, vad. P.J. Matulaitienės, ir jaunos kanklininkės, vad. T. Dzikienės.

AL Tarybos New Yorko skyriaus pirmininku yra Dr. A. Škerys.

Šiais metais bus pakeista aukų rinkimo tvarka. Ankstesniais metais aukos būdavo renkamos tarp sėdinčios publikos ir susidarydavo didelių nepatogumų, nes rinkėjai trukdydavo klausytis scenoje atliekamai programai. Šiais metais aukos bus renkamos prie staliukų įeinant į salę. Kiekvienam atidavusiam auką bus prisegamas ženkliukas. Todėl visus svečius prašome nevėluoti, kad laiku būtų galima pradėti programą.

(mž)

Antastazija ir Antanas Tamošaičiai, mūsų iškilieji dailininkai ir tautodailės meno reprezentantai, sausio 20 d. atidarė savo dailės darbų parodą Queens University at Kingston, Ontario, Art Center patalpose. Nuotraukoje A. Tamošaitienės darbo gobelenas "Mano sodas".

* NAUJĄ FILISTERIŲ SKAUTŲ SĄJUNGOS Chicagos skyriaus valdybą 1965 metams sudaro: M. Leimonaitė, G. Rimkienė, G. Vaitkutė, A. Vengrys ir E. Zabarskas. Pirmininku yra E. Zabarskas.

ŠACHMATAI

Pasižymėję Bostono lietuviai šachmatininkai Algis Makaitis ir Gediminas Šveikauskas

* BOSTON Sunday Globe, sausio 24 d. paskelbė Met lygos stovį, varžybom įpusėjus. Championship kl. 1. Lithuanian 5-2; 2. M.I.T. 4-2 (1); 3. Boylston 4-3; 4. Cambridge 3-2 (2); 5. Sylvania 3-4; 6. Harvard 2 1/2 (1); 7. Cambridge II 2 (2); 8. Brandeis 1/2 (2).

A. kl. vyrauja Harvardo univ., o B kl. - Boylstono klubas. Viso 24 komandos ir lietuviai priešaky visų Bostone.

* LATVIŲ Šacha Pasaule, gruodžio nr. mini R. Arlauską, gavusį tarpt. meisterio titulą iš ICCF Igna Žalį, laimėjusi Quebeco pirmenybes ir Gediminą Šveikauską -- Bostono titulą. Prie žinios iš Chess Review, kurioj K. Merkis ir I. Žalys skelbiami trečiuoju ir ketvirtuoju Amerikos Postal žaidikais, dar prierašą: "Mes džiaugiamės brolių tautos lietuvių šachmatininkų Merkio ir Žalio pasiekimais".

* ROMANAS ARLAUSKAS Australijos lietuvių sporto šventės varžybose įveikė buv. Sydnejaus univ. čempioną V. Patašių, o su Melburno Baltučiu sužaidė lygiom. Komandos po 3 žaidikus. Laimėjo Melburnas 3 1/2 taškų, Adelaidė 3 ir Sydnėjus 2 1/2 tš.

DETROITO LIETUVIŲ NAMŲ REIKALU

Nei vienas klausimas Detroite nekelia tiek daug diskusijų ir neapykantos, kaip Detroito Lietuvių Namai. Tuo klausimu buvo ir rašyta, ir kalbėta plačiuose susirinkimuose ir mažuose rateliuose.

Nereikia nei sakyti, kad tos kalbos dar ir šiandien tebesikartoja, tik, žinoma, kalba daugiausia tie, kurie mažiausiai turėtų teisės tuo klausimu kalbėti. Žodžiai lieka žodžiais, o darbas lieka darbu.

Pradėtoji vaga varoma toliau, ir namų išvaizda kasdien vis gerėja. Jeigu dar kas prisimena, kaip tas namas atrodė, kada tik buvo nupirktas, tai negali nei palyginti, kaip šiandien jis atrodo. Daugelis dar ir šiandien galvoja, kad sudėtume keletą šimtų tūkstančių ir nusipirktume namus gražesnius ir gražesnėje vietoje, bet jie niekad nepagalvoja, kad namų nupirkimas būtų tik rūpesčių pradžia. Jei šių namų išlaikymas, kaž kokiu stebuklingu būdu, nieko nekainuotų, tai jo pagrindinę kainą galėtume padengti per 3 metus.

Šiam darbui didžiausias ramstis yra Dariaus ir Girėno Klubo išlaikomas baras, kuris ir yra didžiausias pajamų šaltinis. Visas baro pelnas eina Detroito Lietuvių Namų išlaikymui, ir iki šiai dienai mažiausio nesusipratimo nebuvo.

Reikia atsiminti, kad visi kultūriniai parengimai iki šiai dienai gaudavo patalpas nemokamai (čia turiu omenyje susirinkimus ir paskaitas, kurioms rengėjai nereikalauja mokesčio prie įėjimo). Nėra čia sekmadienio, kad nebūtų keleto posėdžių ar susirinkimų. Gal būt didžiausias trūkumas, tai neturėjimas didesnės automobiliams pastatyti aikštės, bet ir šis trukumas nėra nenugalimas.

Šiomis mintimis Namų klausimu norėjau pasidalinti artėjančio metinio susirinkimo proga, kuris įvyks sekmadienį, saudio 30 d. 12:30 val. p. p.

Kam nuoširdžiai rūpi namų klausimas, maloniai kviečiamas susirinkime dalyvauti ir savo nuomonę namų tvarkymo klausimais viešai pareikšti.

Jonas Gaižutis

REMIA LITUANUS

Anglų kalba leidžiamas Lituanus žurnalui remti iš visuomenės, organizacijų, studentų ir spaudos atstovų Detroite sudarytas Centrinis Komitetas. Komiteto pirmininkas yra inž. Česlovas Staniulis, vicepirmininkas -- inž. Algis Zaparackas, sekretorė -- Ramutė Petrusevičienė, iždininkas -- Narimantas Udrys, spaudos ir informacijos reikalai -- Vladas Selenis, nariai -- prof. dr. Adolfas Damušis, prof. dr. Justinas Pikūnas, dr. Vytautas Majauskas, Algimantas Astašaitis ir inž. Vytautas Petrusevičius.

Detroito Lietuvių Namų Draugijos valdyba. Sėdi iš kairės: finansų sekretorius, paskutiniu laiku iš valdybos pasitraukęs, V. Perminas, iždi. J. Pusdešris, pirm. inž. J. Gaižutis, sekr. P. Rukštelė ir vicepirm. A. Atkočaitis.

J. Gaižučio nuotrauka

CHICAGIŠKĖS NUOTRUPOS

Prieš kiek laiko šioje vietoje truputį pajudinęs gintnerinės žurnalistų sąjungos pamatus, susilaukiau malonios paramos iš Bronio Railos ir Dirvos redakcijos. Pirmasis apšaudė šią sąjungą iš tolimosios Californijos sunkios artilerijos sviediniais pilnais humoro, o redakcija Railos straipsnį lyg ir pailiustravo žurnalistų centro ir Chicagos skyriaus valdybos nuotrauka. (Žiur. sausio 22 d. Dirvą.)

Iš tos nuotraukos paaiškėjo, kad Dirvos sausio 20 d. reportažo "Veiksnių Informacinėj Konferencijoj" autorius (zj) yra kurios nors žurnalistų valdybos narys. O beskaitant tą reportažą, man kelis sykius buvo atsistoję plaukai ant galvos. Kad ir pvz. tokią siaubingą vietą užtikus:

"V. Sidzikausko pasakymu, išeiviams, norintiems aplankyti Lietuvą, tenka sovietų įstaigų prašyti atleisti nuo turimos Sovietų Rusijos pilietybės ir pripažinti Lietuvos piliečiu."

Nieko panašaus V. Sidzikauskas nesakė. Iš tikro, jis pabrėžė, jog sovietų akyse įsigijimas JAV pilietybės nėra sovietų pilietybės atsikratymas. Jie vistiek tokį JAV pilietį laiko ir toliau savo piliečiu, prie kurio galėtų eventualiai ir prikibti, o JAV įstaigom būtų sunku kuo nors padėti.

Toliau (zj) teigimu "P. Grigaitis prašė Vliko informacijos žmones siųsti raštus aiškia rašysena paruoštus, nes dažnai prisiųsta informacija nepatenka į spaudą tik dėl neįskaitymo rankraščio."

Nieko panašaus dr. P. Grigaitis neprašė. Nors mūsų veiksniai ir yra gerokai nusigyvenę, tačiau dar ne tiek, kad neįstengtų savo biuletenio perrašyti mašinėle. Grigaitis nusiskundė tik suredagavimu, o ne 'rašysena'...

Kaip matome, valdybos narys negali išlaikyti ir paprasčiausių reporterio egzaminų. Bet jei taip, tai ko gali reikalauti iš eilinių sąjungos narių?

Turiu slaptos vilties, kad jei B. Raila mane ir toliau paremtų iš Californijos, ir gal dar kiek padėtų B.K. Naujokas iš New Yorko, chicagiškiai gal ir pakeistų savo sąjungos pavadinimą. Kodėl negalėtų būti Plunksnos klubas? Žodis "žurnalistas" čia visai netinka.

(vm)

PAMINKLINIS LEIDINYS

Šio apibūdinimo tikrai nusipelno Aleksandro Merkelio parašyta ANTANO SMETONOS monografija, kurią puikiai apipavidalintą išleido Amerikos Lietuvių Tautinė Sąjunga.

• Faktas, ne komplementas

Veikalas solidus turiu ir turiniu. Aprašomojo asmens paveikslą autorius piešia istorinio vyksmo fone. Lietuvių tautos artimiausios praeities (1902-1940) laikotarpis vaizduojamas plačiai, nuodugniai, net smulkmeniškai, ir, svarbiausia, objektyviai. Visuose septyniuose veikalo skyriuose — kurie išdėstyti 150 poskyrių — gausu vienas už kitą svarbesnių ir reikšmingesnių faktų.

• Spaudos atsiliepimai

"A. Merkelio monografija yra gražiu stiliumi ir taisyklinga kalba parašytas veikalas. Jis vertingas pirmiausia sukauptais gausingais duomenimis, dažnai grindžiamas autentiškais šaltiniais iš 22 m. nepriklausomybės laikų".

"... kas domėsis tais Lietuvos laikais ar ką tirs, tai A. Merkelio "Antanas Smetona" bus pirmaeilis vadovas".

"... Veikalas paliks žymiausiu paminklu pirmam ir paskutiniam prezidentui anos Nepriklausomos Lietuvos".

"Draugas"

"Autorius ir knygos leidėjas ... sveikintini ir įvertintini kaip atlikę reikšmingą įnašą lietuvių tautos istorijai".

"Aidai"

"... skaitytojas ras įdomios medžiagos iš Lietuvos atsikūrimo, laisvo gyvenimo ir net tremties dienų".

"Laisvoji Lietuva"

"Palikim tą visą gausybę medžiagos pasigardžiuoti patiems monografijos skaitytojams. O pasigardžiuoti bus kuo".

"Europos Lietuvis"

• O kaina?

Jei veikalo kaina būtų skaičiuota komerciškai pagal amerikinių leidyklų praktiką, ji būtų ne mažesnė kaip $24.95. O "Antano Smetonos" monografija išleista ekonomiškiausiu būdu, pardavinėjama po $12.50, neieškant pelno. Už šią sumą, kurią sudaro faktinės minimalios išlaidos, Jūs gaunate 786 psl. (iš to skaičiaus 32 psl. iliustracijų) didelio formato nenykstamos vertės veikalą, įrištą kietais viršais, su iliustruotu aplanku.

- IŠKIRPKIT IR SIŲSKIT KUPONĄ ŠIANDIEN -

MR. K. POCIUS, 3908 FIR STREET,
EAST CHICAGO, IND. 46313

Taip, prašom atsiųsti man Aleksandro Merkelio "Antano Smetonos" monografijos .... egz., skaitant po $12.50. Pridedu $..... sumos čekį (perlaidą). (Visą adresą prašom rašyti didžiosiomis raidėmis).

Pavardė .....

Gatvė .....

Miestas ..... Valst. ..... Zip .....